

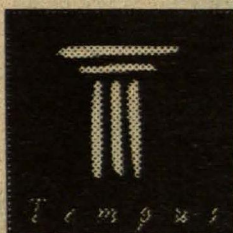
Universitātes avīze

Otrdiena, 1992. gada 27. oktobri. Maksā 2 rbļ.

Šajā numurā:

- Par sensāciju, kas dāsni aplacīta ar šampanieti
- Zemessargi interesējas par šāvienu troksni 2.lpp.
- Lēberu dzimta pamazām atgriežas... 3.lpp.
- Kam pateicoties mēs šodien varam redzēt, kā toreiz viss izskatījās... par to 4.lpp.
- Lēmums par studentu kreditēšanu pieņemts, bet... 5.lpp.
- Bibliotēka, kuras darba laiks ir no 9.30-18.30. Kur? Lasiet 5.lpp.
- Izvēle piespiedu kārtā - 6. un 7.lpp.
- Mēs viesos un viesi pie mums 11.lpp.
- Arī šogad būs Bilde-13.lpp.
- "Bet nenokar degunu, draugs! Tavs triumfa brīdis nav nemaz tik tāls." Tā vēstulē I kursa zēnam Lauksaimniecības universitātē raksta kolēģi no laikraksta "Plēsums", taču tas vēl nav viss... Kas vēl? 14.lpp
- Turpinās konkurss 15.lpp.

KAS IR

TEMPUS?

Studentiem jārunā ar savas katedras vai fakultātes vadību un jāatgādina viņiem, ka TEMPUS domāts arī studentiem. Visās augstskolās (pie prorektoriem vai ārējo sakaru daļās) ir informācija par pieteikumu termiņiem un noteikumiem un par Eiropas Kopienas augstskolām. Atliek tikai sa-

MĀRAS SADOVSKAS sarunu ar TEMPUS Latvijas biroja pārstāvi DITU TRAIČAS un citu informāciju par TEMPUS projektiem lasiet 8.-10.lpp.

gatavot mērķtiecīgus pieteikumus. (Šāgada pieteikumos studentu braucieni bija liels

ČETRAS DM PAR 1 KRIEVU RUBLI

Tāda varētu būt vissensacionālākā ziņa no pasākuma kādā agrā rudens vakarā Benjamina nama krāšņajās telpās. Sensācija, starp citu, tika dāsni aplacīta ar šampanieti gan pirms tam, gan pēc tam. Par lieciniekiem šim pasākumam bija grezni tērtas dāmas un kungi uzvalkos no 14 dažādām sabiedriskām organizācijām, kas tad arī veidoja tā vakara smalkās aprindas.

Pieminētais finansiālā rakstura fakts varētu patiesi kļūt par vakara sensāciju, respektīvi, notikumu, kurš atstāj dziļu iespaidu uz sabiedrību. Tas tā varētu notikt, ja vien notikums, kura dēļ notika viss pārējais, arī nepretendētu uz sensācijas statusu. Tai vakarā 14 jauniešu organizācijas bija izveidojušas Jauniešu Padomi. Un bija vajadzīgs gads, lai organizācijas ar tik dažādiem mērķiem un politiskiem uzskatiem spētu apvienoties VIENĀ padomē. Šobrīd spektrs ir raibs — no Jauno demokrātu apvienības un sociāldemokrātu jauniešiem līdz skautiem un gaidām, pa vidu ietverot kaut ko tādu kā Jauno zemnieku klubu, Progresas savienību, darba apvienību "Ziemeļi" un Bērnu vides skolu. 14 biedru un divu asociēto locekļu stārpā nav NEVIENAS STUDENTU organizācijas.

Pēc prominentas informācijas, tieši studenti veido trešo daļu no Jaunatnes Padomes, vismaz valstīs, kur padomes radās, otro Pasaules karu spēlējot. Tā kā "UA" pirmajā vietā tur savu lasītāju intereses, tad atklāsim, ka prominentā persona, kas sniedza šo informāciju, ir Flemings Voetmans no Dānijas Jauniešu Padomes. Viņš atšķirībā no pārējiem Rietumu kolēģiem iedērijās uzvalkoto Latvijas kungu vidū ar savu nevainojami melno ģērbu. Atšķirībā no daudzajiem vietējiem skeptiķiem, kuri tai vakarā

bija ārpus smalkajām aprindām un vispār izsakās nievājoši par jaunveidoto padomi, Flemings Voetmans skaļi apsveica tās izveidošanu. Viņš pastāstīja arī, kāpēc ir tik priecīgs, minot piemēru no citām smalkajām aprindām.

"Katru gadu Dānijā tiek veidota delegācija uz Apvienoto Nāciju Ģenerālā Asambleju. No 10 Dānijai atvēlētajām vietām divas parasti ieņem Jauniešu Padomes pārstāvji. Pagājušajā asamblejā viens no viņiem pat tika pie vārda kopā ar citu valstu ārlietu ministriem." Dānijas valdība uzskata, ka labāk ar visām 72 jauniešu organizācijām sazināties caur Padomi, un par pūlēm, kas valdībai tiek aiz-

mīgu spēku Latvijas sabiedriskajā dzīvē, apsoliņa sagādāt valdībai krietnas galvassāpes. Pēc neoficiālām ziņām, dibināšanas dienā viņi spēja sagādāt galvassāpes vienīgi sev. (Pirmkārt, sponsors — šampanieša rūpnīca — bija dāsns. Otrkārt, prominentas personas ziņo, ka kino-foruma "Arsenāls" kafejnīcas kokteiļi bija vienkārši izcilī. Un treškārt, tā rezultātā aculiecinieki vēsta, ka Padomes priekšsēdētājs Romāns Mežeckis, viņš arī jurisprudences students, nākamajā dienā atteicās no konjaka.)

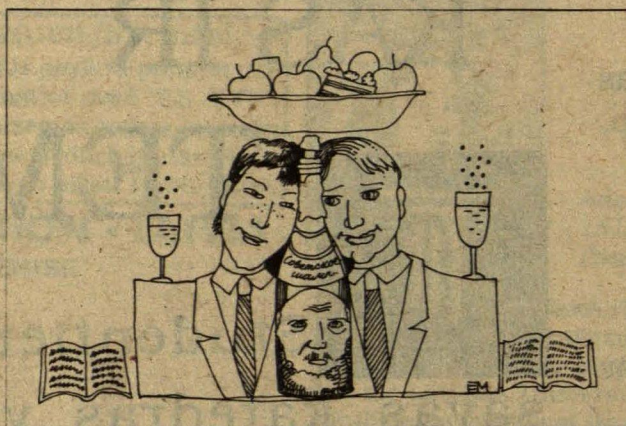
Smalkās ziņas nobeigumā gribu pajautāt: "AR KO SĀKT?". Tieši šis ir aktuāls jautājums Jaunatnes Padomei, bet nebūt nav citās no cien. V. I. Leņina, kaut arī viņa darbi vakara improvizētajā izsolē, kuru vadīja neatkarīgais Andris Morkāns, bija visnotaļ populāri. Taču tie nespēja konkurēt ne ar pieminēto krievu rubli, ne ar pūšamajiem ziepju burbuļiem. Jautājums ir no viktorīnas, kura vakara gaitā kļuva arvien tendenciozāka.

Par spīti tam, ka Padomes dibinātāju vidū ir atturības klubs "Ziemeļblāzma" un kustība par dzīvi, brīvu no alkohola un narkotikām, atbildes ar šampanieša piegāršu guva lielu piekrišanu. Lūk, neliels piemērs:

- Ar ko sākt?
- Nopirkt šampanieti!
- Kā dabūt miljonu?
- Nodot tukšās pudeles!
- Ar ko beigt?
- Nodzert miljonu!

Lai to izdarītu, Jaunatnes Padomei, protams, jāveic vismaz pirmie soļi, kas pēc oficiālām ziņām oktobrī tiks sperti Bonnā, decembrī — Helsinkos un Dānijā.

INESE VOIKA
ĒRIKAS MĀLDERES zīmējums

taupītas, uzklāusot VISAS organizācijas, Padome saņem naudu visiem. Valdība ir atvēlējusi, piemēram, 1% no loterijas, kas līdzinās mūsu "Arsenāla" loterijai, ienākumiem tieši jauniešiem. "Varat man ticēt, ka summa ir liela," teica Flemings, "katru gadu pāris miljonu kronu paliek neizmantotas."

Ceru, ka lasītājs pamanīja, ka iepriekšējā rindkopā tika runāts par Dānijas, un ne Latvijas valdību. Viņa, kā jau parasts, Latvijas jauniešu smalko aprindu izdarībās nepiedalījās. Iespējams, ka tāpēc Jaunatnes Padome, gatavodamās kļūt par ietek-

LAIKS KĀ PĒC PASŪTĪJUMA

Tā par sestdienas, 3.oktobra, sauli teica kora "Juventus" dalībnieki, kuri todien brauca uz šašliku balli Ikšķilē. Daži no tiem (tostarp arī šo rindiņu autors) jau ap pulksten 10 pulcējās pie stacijas pulksteņa, lai Centrālajā tīrgū nopirktu vajadzīgos tomātus, zaļumus un gaļu.

Ikšķilē mūs visus sagaidīja diriģents J. Kļaviņš un Anglijas sūtnis R. Semjuels.

Ar pistoles šāvienu tika dots starts

šašliku mīcīšanai. "Veco" uzdevums bija ierādīt šašliku gatavošanu pagājušās un aizpagājušās sezonas "fukšiem". Tas arī izdevās — šašliki bija garši. Namm! Namm! Šī procedūra tika iemūžināta videolentā.

Pēc kārtīgas ēšanas un dzeršanas (piedzērušos nemanīja) sekoja vakara galvenais mirklis — jauno dziedātāju sagatavotais priekšnesums. "Veči" nebija spējīgi uzminēt tā nosaukumu. Tas, izrādās, skanēja: "Soliņš parkā".

"Soliņš" pat staigāja.

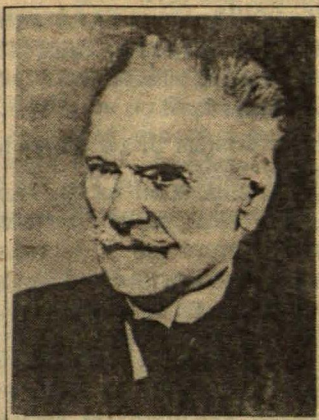
Tad sekoja sacensības "virves" vilkšanā, kuru sasēja no dažādām trošēm, pa vidam dažs iemēģināja roku zābaku mešanā.

Atvadijāmie no ugunsкура, galda un visa cita ļoti labā noskaņojumā.

P. S. Pēc tam esot manīti zemes-sargi, kuri interesējušies par šāvienu troksni. To pārbaudīt gan neizdevās.

JĀNIS LULLE

LĒBERU DZIMTA PAMAZĀM ATGRIEŽAS...

7.oktobrī pl. 15 pie nama Hospitāļu ielā 22 atklāja piemiņas plāksni senatoram Augustam Lēberam (1865—1948) viņa 127. dzimšanas dienā. Senatora dēls Dītrihs Andrejs pateicās Mākslas akadēmijas mācībspēkam Ojāram Spārītim, māksliniekam Oskaram Mikānam par bronzas plāksnes izveidi.

Latvijas Augstākās Padomes priekšsēdētāja vietnieks Latvijas juristu biedrības prezidents Valdis Birkavs izteica cerību, ka Latvija varbūt atkal būs tiesiska valsts. To varētu veicināt arī D. A. Lēbers, vadot Baltijas juristu biroju. Rīgas pilsētas valdes Domes priekšsēdētājs Andris Teikmanis vēlēja mums visiem, lai Rīgā arvien vairāk būtu vietas, kas atgrieztu mūs kultūras vidē.

LU Juridiskās fakultātes dekāns Jānis Vēbers jutās lepns, ka šajā brīdī pārstāv lielo juristu saimi.

...Kad 1919.gada semestra sākumā Organizācijas Komisija sanāca kopā, lai ievēlētu jaundibināmās Universitātes pirmos dekānus, par Juridiskās fakultātes dekānu tika ievēlēts Augusts Lēbers.

1888.gadā viņš bija beidzis Tērbatas universitātes Juridisko fakultāti, bet 1889.gadā Getingenā ieguvis juridisko zinātņu doktora grādu. Uzsākot darbu Juridiskajā fakultātē, viņš kā nelatvietis pirmais sāka lasīt lekcijas latviešu valodā.

Sākot ar 1928.gadu līdz pat aiziešanai pensijā, viņš pildīja senatora amatu Latvijas Senātā (Augstākajā tiesā). Viņš arī piedalījās vairāku likumu izstrādāšanā, tai skaitā bija viens no 1937.gada Civillikuma autoriem.

Augusts Lēbers Latviju atstāja 1939.gada rudenī līdz ar citiem baltvācu izceļotājiem. Viņš mira trimdā 1948.gadā nelielā vācu pilsētā Ziemeļjūras tuvumā.

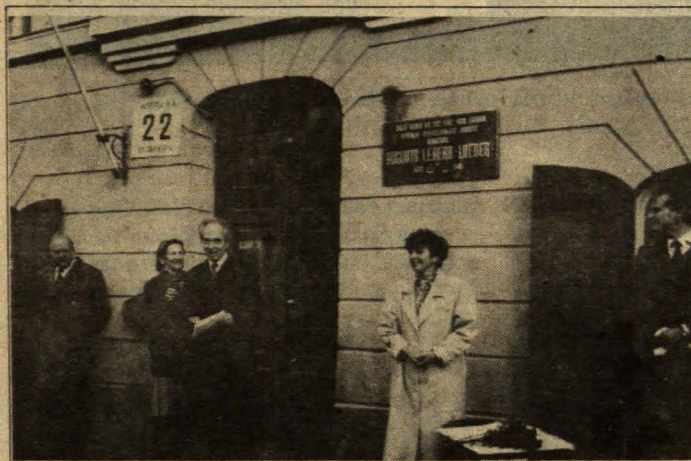
Rīgā atjaunots Mencendorfa nams, Lēberu dzimta pamazām atgriežas...

ILZE BRINKMANE

'Ciešais kontakts ar tiesību zinātni, ko Jūs uzturējāt nodarbojamies Latvijas augstskolā, īpatnēji izcēla Jūsu darbu Senātā, un ne viena vien dzīva doma, ko Jūs esat likuši Senāta prakses pamatos, satur sevī zinātniskās jurisprudences vērtīgākās atziņas.'

Senatoru adrese pasniegta Augustam LĒBERAM viņa 70. dzimšanas dienā.

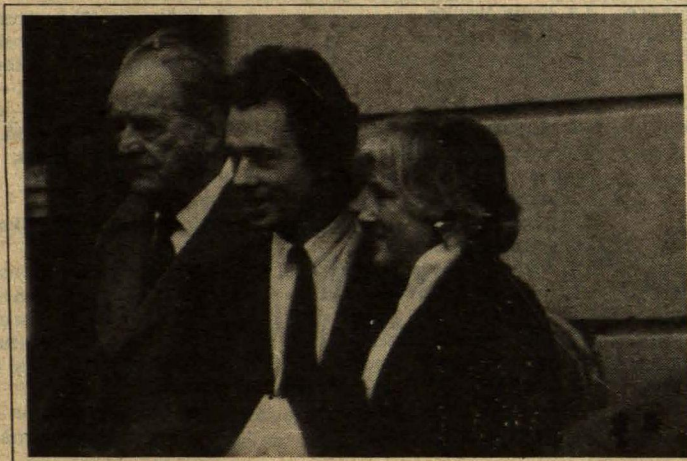
Rīga, 1935.g. 7.oktobrī.
(izvilkumi)

Augusta Lēbera piemiņas plāksnes atklāšanas brīdī klāt bija senatora dēls Dītrihs Andrejs Lēbers

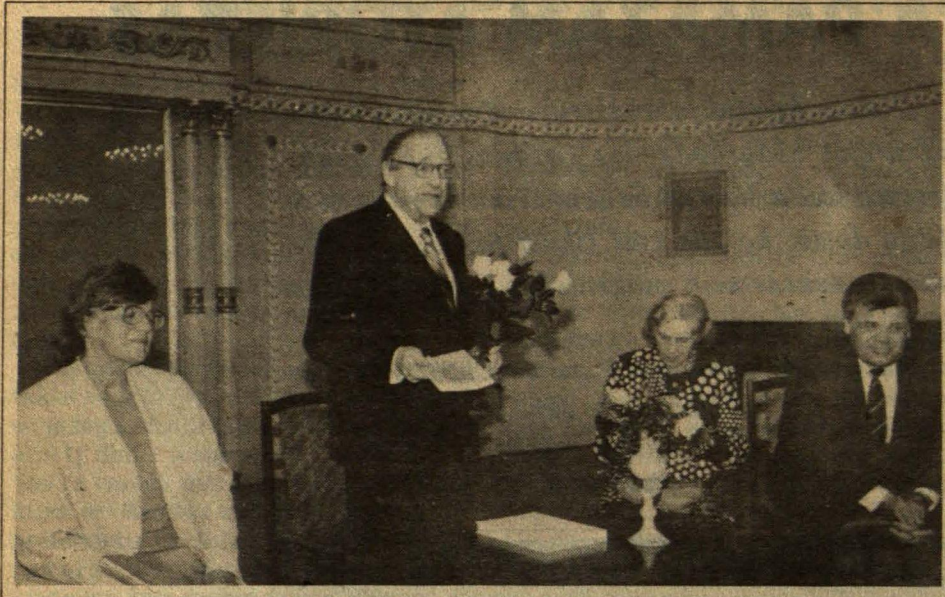
D.A. Lēbers ar kundzi Anitu un LU Juridiskās fakultātes dekānu Jāni Vēberu

Attēla vidū Dītriha Andreja dēls Džons

ANDRA DZEŅA
foto

SKATIENS PAGĀTNĒ

Attēlā: brīdis J. K. Broces izdevuma prezentācijas pasākumā, kurš notika šī gada 4.septembrī Vāgnera zālē. Centrā izdevuma redaktors Dr. hist. hab. Teodors Zeids.

Tas notika tajos laikos, kad cilvēce vēl nepazīna fotogrāfiju. 1796.gadā Latvijā ieradās čehu izcelsmes mājskolotājs Johans Kristofs Broce, kurš vēlāk sāka mācīt Rīgas licejā — pilsētas ievērojamākajā mācību iestādē līdz ar Domskolu. Taču brīvajā laikā skolotājs J. K. Broce apceļoja Rīgas apkārtni un Latviju, lai zīmētu ainavas. Jaunībā viņš bija apguvis tehnisko zīmēšanu. Šodien Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā kā

izcils vēstures avots glabājas J. K. Broces darbu 10 sējumi (Monomenta) un vēl daži, kuros ievietoti pārzīmētie dokumenti un Rīgas administratīvie iedalījumi.

Kādēļ gan mēs šobrīd pieminam šo cilvēku? Ne jau tikai tādēļ, ka viņš ir dzimis 1742.gadā un nu pienākusi viņa 250 gadu jubileja. Ir sākusies J. K. Broces darbu sējumu izdošana. Šobrīd klajā nācis 1.sējums, kurā ievietoti

Iekšrīgas zīmējumi. Drīzumā gaidāms 2.sējums ar Rīgas tuvākās apkārtnes zīmējumiem. Šī izdevuma redaktors ir Latvijas Universitātes Goda doktors Teodors Zeids. Viņam kā izcilam vēsturniekam es jautāju:

—Kāda ir J. K. Broces loma Latvijas kultūras vēsturē?

—Johans Kristofs Broce zīmēja to, ko viņš redzēja, vienalga, vai tās bija ēkas, cilvēki, pieminekļi, monētas, uzraksti. Viņš strādāja apmēram 50 gadu, tādēļ arī daži objekti ir zīmēti vairākkārt. Piemēram, dažas fabrikas viņš ir zīmējis to celtniecības vairākos posmos. Pateicoties J. K. Brocem, mēs šodien varam redzēt, kā toreiz viss izskatījās. Viņš mums ir devis ieskatu pagātnē, iespēju redzēt apmēram 4600 toreizējo ainavu un kultūras objektu. Trešā daļa no zīmējumiem ir t. s. kolorētie zīmējumi — krāsainie.

Viņš nav atstājis mums tikai zīmējumus, bet katram no tiem devis klāt arī aprakstu — atbilstošu sava laika zinātnes sasniegumiem. Tādēļ viņa darbi ir izcils vēstures avots, kas stāsta par Latviju 18. gadsimta pēdējā un 19. gadsimta pirmajā ceturksnī. Ne tikai stāsta, bet arī rāda. Labāk vienreiz redzēt nekā desmitreiz dzirdēt.

JOLANTA APINE

PAR LU HABILITĀCIJAS UN PROMOCIJAS PADOMĒM

Daru zināmu, ka Latvijas Universitātē izveidotas padomes ar habilitācijas un promocijas tiesībām

1. Filoloģijas zinātņu nozarē (apakšnozares: Latviešu valoda; Baltu valodas; Ģermāņu valodas) šādā sastāvā:

- 1.1. Daina Nitiņa (pr—ja),
 - 1.2. Aina Blinkena (pr—jas vietn.),
 - 1.3. Valentīna Agamdzanova,
 - 1.4. Antons Breidaks,
 - 1.5. Marta Rudzīte,
 - 1.6. Jānis Rozenbergs.
- Padomes sekretāre Beate Pernica.
Padomes pilnvaru laiks: 11.06.92. — 11.06.95.

2. Vēstures zinātņu nozarē (apakšnozares: Vispārīgā vēsture; Historiogrāfija un vēstures palīgnozares) šādā sastāvā:

- 2.1. Alberts Varslavāns (pr—js),
 - 2.2. Heinrihs Strods (pr—ja vietn.),
 - 2.3. Maksims Duhanovs,
 - 2.4. Evalds Mugurēvičs,
 - 2.5. Kārlis Počs,
 - 2.6. Indulis Ronis,
 - 2.7. Joels Veinbergs.
- Padomes sekretāre Irēna Grauda.
Padomes pilnvaru laiks: 14.05.92. — 14.05.95.

3. Tiesību zinātņu nozarē (apakšnozares: Valsts tiesiskās zinātnes; Civiltiesiskās zinātnes; Krimināltiesiskās zinātnes) šādā sastāvā:

- 3.1. Jānis Vēbers (pr—js),

- 3.2. Ilmārs Bišers (pr—ja vietn.),
 - 3.3. Reinhards Dombrovskis (zin. sekret.),
 - 3.4. Juris Bojārs,
 - 3.5. Edgars Melkšis,
 - 3.6. Anrijs Kavaleris,
 - 3.7. Kalvis Torgāns.
- Padomes pilnvaru laiks: 11.06.92. — 11.06.95.

4. Ekonomikas zinātņu nozarē (apakšnozares: Tautas saimniecības ekonomika; Uzņēmējdarbības ekonomika; Statistika un ekonomiskā informātika) šādā sastāvā:

- 4.1. Pēteris Zvidriņš (pr—js),
 - 4.2. Jānis Porietis (pr—ja vietn.),
 - 4.3. Elmārs Zelgalvis (pr—ja vietn.),
 - 4.4. Ivans Akuličs,
 - 4.5. Rasma Garleja,
 - 4.6. Grigorij Ojevskis,
 - 4.7. Valērijs Praude,
 - 4.8. Edvīns Vanags,
 - 4.9. Gundars Ķēniņš—Kings.
- Padomes pilnvaru laiks: 24.09.92. — 24.09.95.

5. Bioloģijas zinātņu nozarē (apakšnozares: Botānika; Zooloģija; Ekoloģija) šādā sastāvā:

- 5.1. Rihards Kondratovičs (pr—js),
- 5.2. Juris Aivars (pr—ja vietn.),
- 5.3. Pēteris Cimdiņš (pr—ja vietn.),
- 5.4. Voldemārs Lagenfelds,
- 5.5. Imants Liepa,
- 5.6. Helena Mauriņa,
- 5.7. Arturs Mauriņš,
- 5.8. Olga Romanovska,

- 5.9. Tatjana Zorenko,
 - 5.10. Andris Zvirgzds.
- Padomes sekretārs Alfons Pīterāns.
Padomes pilnvaru laiks: 19.03.92. — 19.03.95.

6. Ķīmijas zinātņu nozarē (apakšnozares: Organiskā ķīmija; Analītiskā ķīmija) šādā sastāvā:

- 6.1. Jānis Dreģeris (pr—js),
 - 6.2. Andris Zicmanis (pr—ja vietn.),
 - 6.3. Juris Bankovskis,
 - 6.4. Gunārs Duburs,
 - 6.5. Haralds Gode,
 - 6.6. Jevgenija Švarce.
- Padomes sekretāre Anda Priksāne.
Padomes pilnvaru laiks: 14.05.92. — 14.05.95.

7. Fizikas zinātņu nozarē (apakšnozares: Optika un spektroskopija; Astronomija) šādā sastāvā:

- 7.1. Māris Jansons (pr—js),
 - 7.2. Matīss Dirīkis (pr—ja vietn.),
 - 7.3. Ruvins Ferbers (zin. sekret.),
 - 7.4. Juris Francmanis,
 - 7.5. Jānis Kļava,
 - 7.6. Juris Zaķis.
- Padomes pilnvaru laiks: 25.06.92. — 25.06.95.

8. Datorzinātnes nozarē (apakšnozares: Datorzinātnes matemātiskie pamati; Datoru programnodrošinājums; Datu apstrādes un pārraides sistēmas) šādā sastāvā:

- 8.1. Jānis Bārdziņš (pr—js),
- 8.2. Rūsiņš—Martiņš Freivalds

- (pr—ja vietn.),
 - 8.3. Evalds Hermanis,
 - 8.4. Gerards Joņins,
 - 8.5. Jānis Osis,
 - 8.6. Aleksandrs Petrenko.
- Padomes sekretāre Gaļina Ivanova.
Padomes pilnvaru laiks: 11.06.92. — 11.06.95.

9. Matemātikas zinātņu nozarē (apakšnozares: Diskrētā matemātika; Matemātiskā analīze un diferenciālvienādojumi; Matemātiskās fizikas vienādojumu un metodes, skaitliskā analīze; Variāciju teorija un matemātiskā statistika) šādā sastāvā:

- 9.1. Andris Buīkis (pr—js),
 - 9.2. Rūsiņš—Martiņš Freivalds (pr—ja vietn.),
 - 9.3. Jānis Bārdziņš,
 - 9.4. Jevgēnijs Čarkovs,
 - 9.5. Harijs Kalis,
 - 9.6. Jurijs Klokovs,
 - 9.7. Arnolds Lepins,
 - 9.8. Aivars Lorencs,
 - 9.9. Boriss Plotkins,
 - 9.10. Uldis Raitums,
 - 9.11. Indulis Straziņš.
- Padomes sekretāre Ilga Pagodkina.
Padomes pilnvaru laiks: 11.06.92. — 11.06.95.

Rektors J. ZAĶIS

LĒMUMS PAR STUDENTU KREDITĒŠANU PIENĒMTS

LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀS PADOMES LĒMUMS PAR LATVIJAS AUGSTSKOLU STUDENTU KREDITĒŠANU

(Izvilksim no Nolikuma)

1. Katrā mācību gadā līdz 15. septembrim kredīta saņemšanai students iesniedz savas augstskolas rektoram iesniegumu pēc noteiktas formas.

5. Tiesības saņemt kredītu ir Latvijas pilsoņiem - Latvijas augstskolu dienas nodaļu pēdējo un priekšpēdējo kursu sekmīgiem studentiem - bāreņiem, studentiem, kuriem miris viens no vecākiem, studentiem, kuri nāk no daudz bērnu ģimenēm, studentiem, kuru ģimenēs ir bērni, studentiem, kuru abi vecāki ir pensionāri, kā arī tiem minēto kategoriju studentiem, kuri mācās pēc bakalaura vai maģistra programmas.

6. Students, kuram ir piešķirts kredīts, paraksta saistību kredītkartes. Kredītkartes viens eksemplārs glabājas attiecīgās augstskolas grāmatvedībā, otrs - pie studenta. Saņemot kredīta summu, students parakstās abās kredītkartēs.

7. Kredīts ir bezprocentu, kas nomaksājams, sākot ar trešo gadu pēc augstskolas beigšanas 5 gadu laikā.

8. Kredīta apjoms ir 1,5 valsts stipendijas apmērā mēnesī, neskaitot kārtējo valsts neatmaksājamo stipendiju. Kredīta attiecīgā summa

izmaksājama kopā ar valsts neatmaksājamo stipendiju 10 mēnešu gadā (no septembra līdz jūnijam ieskaitot).

To izstrādājuši un Augstākajā Padomē iesnieguši divi deputāti - augstskolu pasniedzēji. ILMA ČEPĀNE - Latvijas Universitātes docente un GUNĀRS PREINBERGS - Lauksaimniecības universitātes docents.

- Mēs sanācām kopā, nolēmām, ka tas studentiem nepieciešams, - tā dokumentu komentē I. ČEPĀNE. Agrāk viņiem bija vieglāk piestrādāt, tagad, sakarā ar bezdarbu, tik viegli darbā iekārtoties nebūs. Sevišķi pēdējosursos, kad studentiem jau ir ģimenes, jādodomā par sekmīgu studiju beigšanu.

Pirms lēmuma izstrādāšanas ar kolēģi PREINBERGA kungu visās augstskolās veicām studentu aptauju: vai viņi vēlas, vai nevēlas ņemt kredītu. Savukārt, likumprojektu, kas ir šī nolikuma pamats, aizsūtījām visu augstskolu vadībai. Esam saņēmuši veselu virkni atsauksmju. Vispārējais uzskats: studentus atbalstīt ir nepieciešams.

Konsultējoties ar Juridisko pārvaldi, izstrādājām lēmumu par studentu kredītešanu, par ko 29. septembra plenārsēdē deputāti nobalsoja. Tagad valsts budžeta izdevumu daļā jāveido studentu kredītešanas fonds, ko pēc tam apstiprinās Augstākā Padome.

Uzdevums izskatīt nolikumu - gaida Ministru Padomi.

Bieži mums jautā, kāpēc kredītu būs iespējams saņemt tikai dažām studentu grupām. Būtu labi, ja naudu varētu piešķirt arī pirmo kursu studentiem. Mēs to nevaram atļauties tāpēc, ka trūkst naudas. Tāpat ārkārtīgi grūti bija saskaņot šo dokumentu. Uz tā ir Finanšu ministra Siliņa kunga vīza. Jo viņa vietnieks sākumā pat negribēja piekrist un teica, ka tādas naudas kredītiem nav un nav zināms, kad būs. Tādēļ dokumentā ir vairāki priekšnoteikumi. Par to ir teikts 5. punktā. 13. punktā lēmumā ir atvieglojumi, jo nolēmām, ka arī tādi ir jādod. Nauda nav jāatmaksā, ja students augstskolu ir beidzis ar izcilību. Ja viņš studiju laikā vai pēc tam kļuvis invalīds.

Kāds korespondents man jautāja: ja cilvēks aizņēmis tādu lielu naudas summu, vai viņš pats sev nevarētu "uztaisīt invaliditāti"? Kā kādreiz teica, ja čigāns negrib iet armijā, tad sabojā sev pirkstu. Domāju, ka šeit tā nebūs. Tas ir noteikts 14. pantā. Kredīts tiks piedzīts vispārējā civilprocesa kārtībā. Problēmas nevarētu būt.

Domāju, ka Ministru Padomei jāpasteidzina šī lieta.

MĀRA SADOVSKA

VISČAKLĀKIE IR VĒSTURNIEKI UN POLITOLOGI

LU Vēstures un filozofijas bibliotēkas vadītāja MĀRTE SAVIČA ir pazīstama gan pasniedzējiem, gan studentiem kā interesants cilvēks un enerģiska darbiniece. Sākumā fakultātē pastāvēja metodiskais kabinets, kas ap 1986. gadu atdalījās no PSRS vēstures katedras. Kabinētā atradās metodiskie norādījumi un 480 grāmatas no LU Zinātniskās bibliotēkas.

-Mārit, no kura laika tu strādā fakultātes bibliotēkā?

-Es sāku strādāt šeit no 1991. gada augusta.

-Te ir daudz dažāda veida literatūras no ārzemēm. Kā viena gada laikā tu savāci tik brīnišķīgu bibliotēku?

-Tas nav tikai mans nopelns. Fakultātes bibliotēkai bija labs pamats. Seno un viduslaiku katedrā strādāja profesore A. Rolova, kura bibliotēkai uzdevināja ap 1000 grāmatu. Par Latvijas vēstures tematiku daudz grāmatu ir dāvinājis profesors H. Strods. Students V. Dvinskis mācījās Kanādā, no kurienes atveda ziedošanu no Latviešu Nacionālās Jauniešu Apvienības Kanādā. Tie ir ļoti labi žurnāli ("Journal of Baltic Studies"),

E. Dunsdorfa, E. Andersona, A. Aizsilnieka grāmatas "Daugavas" sērijā, "Arhīva" 30 sējumi u.c.

-Cik man zināms, tu saņem grāmatas un presi no ārzemēm. Kā tas notiek?

-Š.g. maijā nodibināts Ārpolitikas institūts. Tā direktors ir Atis Lejiņš. Pateicoties viņam, mums ir tik skaistas telpas un jaunākā literatūra. Faktiski šajā telpā atrodas divas bibliotēkas - fakultātes un institūta. Mums ir daudz grāmatu arī tāpēc, ka pasniedzējiem ir individuāli kontakti ārzemēs. Tā, piemēram, docents I. Misāns atveda izdevniecību katalogu rādītājus, no kuriem es izvēlējos literatūru, kuru pasūtīt. Tāpēc bibliotēka nepārtraukti saņem jaunus sūtījumus.

-Kādu literatūru bibliotēka saņēma, pateicoties Ārpolitikas institūtam? Kāda prese regulāri pienāk fakultātē?

-Bibliotēkai pienāk tādi žurnāli kā "Newsweek", "The Economist", "Der Spiegel", avīzes - "International Herald Tribune", "Dagens nyheter", "Die Zeit" u.c. Pie mums varat atrast arī enciklopēdiju "Britannica", "International Encyclopedia for the Social Sciences" un "The Europa World Year Book" sējumus.

-Vai bieži studenti nāk uz lasītavu?

-Fakultātes lasītavai ir diezgan laba apmeklētāmība - 25-30 cilvēki dienā.

-Pasniedzēji arī vērsas pie tevis?

-Jā, bet vairāk nāk studenti. Visčaklākie ir vēsturnieki un politologi.

-Nesen lasītavā bija izstāde, kas veltīta Amerikas atklāšanas 500. gadadienai. Kas to veidoja?

-Šī izstāde tapa konferences "Pārmaiņu sēklas - 500 sadursmju un apmaiņas gadi" ietvaros. Izstādi veidoja Zinātniskās bibliotēkas bibliogrāfijas nodaļa. Ar Universitātes bibliotēku mums ir cieša sadarbība.

-Vai tev kāds palīdz bibliotēkas darbā?

-Šeit mēs strādājam divi cilvēki - es un Ivo Krumholcs.

-Ko tu gribētu pateikt Latvijas Universitātes studentiem?

-Es priecāšos arī par katru studentu no citām fakultātēm. Nāciet, lasiet! Bibliotēkas darba laiks no 9.30 - 18.30 darba dienās.

AJĀ ŠULTE

IZVĒLE PIESPIEDU KĀRTĀ II

Ar misioloģijas doktoru OLAFU BRŪVERU sarunu turpina JOLANTA APINE

Iepriekšējā "UA" numurā jūs, cienijamie lasītāji, iepazīnāties ar ASV dzīvojošo misioloģijas doktoru Olafu Brūveru, kurš šobrīd ir vieslektors Teoloģijas fakultātē. Laikam gan 1976.gada septembrī, kad Brūveru ģimene tika izraidīta no Latvijas, viņš vēl nezināja, ka 1980.gadā uzsāks studijas Fūlera teoloģijas seminārā Kalifornijā un ka, gatavojoties doktora grāda iegūšanai, dosies uz Brazīlijas un Bolīvijas mūžamežiem.

—Kādēļ jūs, Brūvera kungs, savu doktora disertāciju saistījāt ar šīm eksotiskajām zemēm?

—Pasniedzēji man ieteica veikt pētījumu par latviešu kristiešiem. Mana pirmā ideja gan bija rakstīt par padomju likumdošanu reliģijas laukā. Taču toreiz es atrados ļoti tālu no Latvijas. Tad man piedāvāja, vai es negribētu pētīt latviešu izceļošanu uz Brazīliju un misijas darbu vietējo iedzīvotāju vidū. Es piekritu šim piedāvājumam. 1985.gadā braucu apskatīt tuvāk vietas džungļu izcirtumos, kur ir dzīvojuši un dzīvo latvieši.

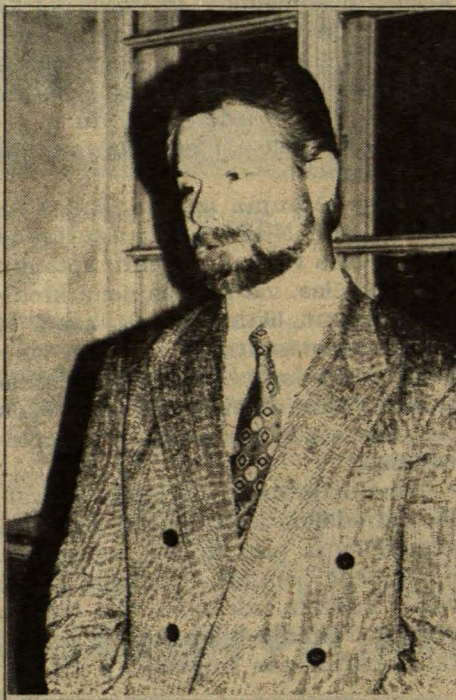
—Kāds bija jūsu pirmais iespaids, nonākot latvietim tik neterastā vidē?

—Pirmo iespaidu varētu raksturot kā kultūras cilvēka šoku primitīvos sadzīves apstākļos.

Indiāni dzīvo būdās, kuras veidotas no koka mietu karkasa, kas pārklāts palmu zariem. Zari katru gadu tiek nomainīti. Grīdu šādās būdās nav, pat zīdaiņi, segās ietīti, guļ uz smiltīm. Latviešu misionāri gan ir uzbūvējuši koka mājas, līdzīgas kā brīvdabas muzejā. Tajās ir vienkāršas dēļu grīdas. Es gulēju pavisam vienkāršā metāla gultīnā uz salmu matrača. Indiāni savās būdās guļ uz smiltīs noklātas segas. Vakarā manā istabā salaidās tik daudz sikspārņu, kā Latvijā nakts tauriņi mēdz pulcēties ap gaismas objektiem. Sikspārņi uzvedās skaļi — švikstināja spārnus un nepārtraukti cirkulēja iekšā — ārā no manas istabas. Taču patīkami bija ēst banānus, plūktus tieši no koka.

—Pastāstiet, lūdzu, ko ēd latviešu misionāri, kuri tur dzīvo!

—Viņi paši audzē rudzus un cep rupjmaizi. Audzē arī kukurūzu un gatavo no tās plāceņiem līdzīgu maizi. Viņiem ir arī gaļas lopi un piena govīs — sudrappelēkas un melnas ar īpatnējiem ragiem, tās nemaz nelīdzinās Latvijas brūnajām. Misionāri tur arī daudz vistu. Pārējos pārtikas produktus viņi saņem ar

misijai piederošo lidmašīnu.

—Latvijā šodien maz zināms, kādēļ latvieši nonākuši Brazīlijā un kāds bija viņu tālākais liktenis šai svešajā zemē. Pastāstiet, lūdzu, tuvāk par to!

—Pirmā vispilnīgākā informācija par latviešu kolonijām Brazīlijā ir sastopama 1913.gadā Jēkaba Risa sarakstītajā latviešu baptistu vēsturē. Līdz tam par viņiem varēja lasīt tikai fragmentāras ziņas presē. Jēkabs Riss savā grāmatā raksta, ka 1892.gadā Brazīlijā tika dibināta pirmā latviešu baptistu baznīca RIO NOVO, kuras mācītājs bija Jānis Arums. Pirmie latvieši, kas aizbrauca uz Brazīliju, lai tur dabūtu zemi un iekoptu savu saimniecību, bija 14 ģimenes — galvenokārt strādnieki no Rīgas. Sākumā viņi turējās kopā, tad izklīda — daži atgriezās dzimtenē, citi aizgāja nezināmā virzienā, citi pievienojās vācu kolonijām un vācu luterāņu draudzēm. Palika tikai Jānis Arums, kurš pēc savas konfesjonālās piederības bija baptists. Viņš rakstīja vēstules uz dzimteni, stāstot tajās, ka Brazīlijā tomēr var dzīvot un iekopt zemi.

Tādēļ uz turieni sāka braukt viņa ticības brāļi un māsas. Baptisti, kuri sāka saimniekot Brazīlijā, palāvēs uz Dieva palīdzību.

Bet 20. gadu sākumā uz Brazīliju izceļoja apmēram 2500 baptistu draudžu locekļu. Toreiz Latvijā bija aptuveni 12 000 baptistu. Vairāki no viņiem bija redzējuši sapņus un vīzijas ar briesmoni — sarkano pūķi vai arī sarkanu miglu, sarkaniem viņiem u.tml. To viņi iztulkoja kā antikrista nākšanu, saskaņā ar Jāņa atklāsmes grāmatu, kurā antikrists pūķa veidā vajā sievu — Kristus draudzi. Sieva no pūķa bēga tuksnesī. Šo cilvēku idejiskais līderis mācītājs Jānis Inķis ierosināja bēgt uz Brazīliju — "Apsolīto zemi", lai tur paglābtos no sarkanā pūķa — antikrista. Sasakņā ar viņa viedokli, šajā zemē Kristus nāks un uzņems savu draudzi debesīs. Tādēļ daudzi baptisti brauca uz Brazīliju — uz "Apsolīto zemi", uzskatot sevi par izredzētajiem. Protams, Kristus otro atnākšanu viņi nesagaidīja, jo Bībelē viņš pats taču saka: "Bet dienu un stundu neviens nezina..." (Mat. ev. 24, 36). Taču Dievs svētīja latviešu darbu Brazīlijā, un viņi tur paveica daudz ko labu.

—Ko tieši latvieši uzsāka darīt Brazīlijā?

—Jāsaka, viņi tur padarīja daudz. Pats galvenais — sludināja Dieva vārdu vietējiem iedzīvotājiem, šai nolūkā apgūstot portugāļu valodu. Viņi nodibināja vairāk nekā 100 draudzes, kā arī daudzas teoloģiskās skolas, kurās kalpoja profesori no Latvijas. Toreiz, 20. gadu sākumā, izceļoja daudzi izglītoti cilvēki, starp viņiem arī mācītāji un mūziķi. Brazīlijas iedzīvotājiem viņi deva iemaņas kora mākslā — iemācīja dziedāt četrbalsīgi, jo līdz šim tur prata dziedāt tikai vienbalsīgi. Noteikti jāmin latviešu aktivitātes ekonomikā, kas tika atzītas par Brazīlijas valsts attīstības veicinātājam. Latvieši organizēja cukurniedru audzēšanu un cukura ražošanu fabrikās. Viņiem piederēja kafijas un kokvilnas plantācijas, kokapstrādes un piensaimniecības uzņēmumi. Daudzi kļuva par turīgiem fazendu īpašniekiem. Pamazām viņi ieguva cieņas pilnu stvokli brazīliešu sabiedrībā un tika

saukti par "baltajiem gudrajiem". Viņu pēcteči 4—5 paaudzē dzīvo tur vēl šodien, cenšas turēties kopā un runā savā dzimtajā valodā.

—Vai arī šodien latvieši turpina sludināt Dieva vārdu vietējiem iedzīvotājiem?

—Jā. Viņi darbojas gan brazīliešu, gan latviešu draudzēs. Ir mācībspēki teoloģiskajās skolās. Es pats apmeklēju kādu misionāru apmetni, kuras nosaukums ir "Tīģera kakts" (Rincon del Tigre). Tā atrodas Bolīvijā, uz kurieni 40. gadu sākumā aizceļoja latvieši no Brazīlijas kolonijas "Vārpa". Toreiz viņi apmetās dzīvot džungļu izcirtumā un nolīga vietējos bolīviešus par strādniekiem plantācijā. Bet džungļu biezoknī dzīvoja kāda mežonīga

ciemats. Tur ir dibināta skola ar kristīgu ievirzi, kurā mācās apmēram 400 ajoriešu bērnu. Ir arī uzbūvēta baznīca. Indiāņu draudzei ir savs sludinātājs — viņu tautietis. Bet šīs vietas sirds un dvēsele ir latviešu misionāre Rute Jansone ar savu vīru.

—Kādi tad viņi ir — indiāņu kristieši?

—Man bija jārunā lūgšanu sapulcē. Es runāju latviski, tas tika tulkots spāniski un tad vēl ajoriešu valodā. Pēc sapulces ajorieši stāvēja rindā, lai visi pēc kārtas mani apkamptu. Man viņi šķita ļoti sirsnīgi un mīli. Jāpiebilst, ka "Tīģera kaktam" pieklūt var tikai ar lidmašīnu, un misionāriem pašiem tāda ir. Kad es šajā lidmašīnā nolaidos apmetnē, viss ciems bija ieradies mani sagaidīt. Katra baltā cilvēka

"IMPĒRIJAS RODAS UN BRŪK, BET AUGSTSKOLAS PALIEK,"

tā politehnikuma 130 gadu jubilejas reizē 13.oktobrī LU Lielajā aulā teica akadēmiķis J. Stradiņš.

Būt vai nebūt augstskolai pagājušajā gadsimtā izšķiras Krimas kara zaudējuma rezultātā kā Aleksandra II libe-rālo reformu produkts.

Neskatoties uz iebildumiem, ka Rīgā studenti radīs lielu troksni, ēku sāk celt. Savu ieguldījumu dod sponsori — Rīgas Rāte, Lielā un Mazā Ģilde. Rīgā tobrīd ir 102 tūkstoši iedzīvotāju, no tiem 24% latvieši.

Mācību sākumā 30% studentu ir vācieši, 11% — krievi, 22% — poļi un žīdi, 6% — latvieši, taču izglītību šeit iegūst nākamie Latvijas valsts zinātnieki, ministri, literāti utt.

1919.gadā uzvarēja viedoklis, ka jābūt nacionālai augstskolai, t. i., Latvijas, nevis Rīgas.

Pēc Stradiņa kunga domām, šobrīd Rīgas simbols varētu būt Rīgas Tehniskā universitāte, Latvijas simbols — Latvijas Universitāte, Jelgavas — Latvijas Lauksaimniecības universitāte.

RTU rektors E. Lavendelis aicināja, ka šos varētu uzskatīt par Latvijas augstskolu kopīgiem svētkiem, bet izteica nožēlu, ka maz ir tādu, kuriem sāp sirds par augstskolas likteni. Jālauza galva par drausmīgajiem nodokļiem, jo universitātes nav spējīgas samaksāt nodevas par zemi. Skumji, bet trūkst finansu, lai salabotu jumtu.

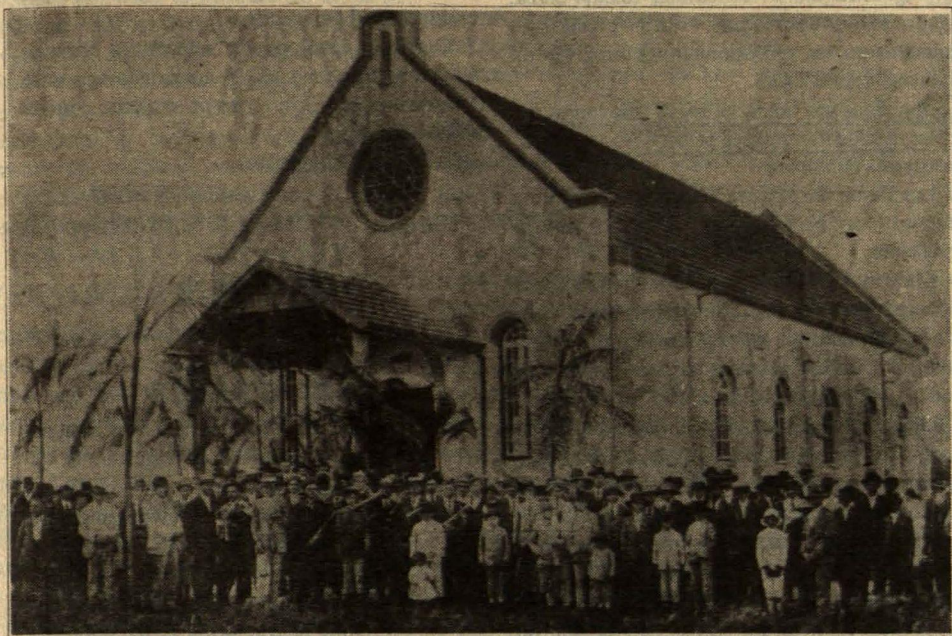
Neiepriecina arī fakts, ka tagad pēc 130 gadiem tikai 17% no Latvijas vidusskolēniem vēlas studēt, ja salīdzinoši Vācijā tie ir 30%.

Savukārt LU un Latvijas Medicīnas akadēmijas rektors izteica līdzīgas domas, ka jāmeklē vairāk kopīgā, tādēļ 28.septembrī visa inteliģence varētu svinēt nacionālās augstskolas svētkus.

Jāatceras, ka augstskola ir nacionāla bagātība un tai vienoti jākalpo Tēvzemei, Latvijai.

Žēl, ka šādos pasākumos klausītāju vidū pārsvarā ir kundzes un kungi cienījamajos gados. Kas pārmantos tradīcijas? Taču nebija arī pietiekošas reklāmas. Studentus pārstāvēja kori "Gaudeamus" un "Juventus". Skanēja labi, lai arī visiem sala un Rīgu klāja balts sniegs.

ILZE BRINKMANE

ATTELĀ :Brazīlija, Novo-Odesas latviešu baptistu baznīca. Andra Dzeņa fotoreprodukcija no 20.gs. sākuma fotogrāfijas

indiāņu cilts, no kuras vietējie ļoti baidījās. Reizēm indiāņi iznāca no biezokņa un nogalināja strādniekus plantācijā. Tad kādu reizi indiāņi aplenca latviešu nometni. Bolīviešu strādnieki, kuri prata šīs indiāņu cilts —ajoriešu— valodu, noskaidroja, ka šoreiz viņi ir nākuši pie baltajiem cilvēkiem pēc palīdzības. Bija ievainots cilts virsaitis, un viņam bija nepieciešama medicīniskā palīdzība. Latvieši palīdzēja viņu izārstēt, līdz ar to iedraudzējās ar ajoriešiem un pamazām sāka sludināt viņiem Dieva vārdu. Mežonīgie ajorieši izmainījās, kļūstot par sirsnīgiem un pazemīgiem cilvēkiem. Tas ir noticis Dieva spēkā.

Šodien šī vieta "Tīģera kakts" ir astoņu latviešu misionāru apmetne, kūrai apkārt izveidojies indiāņu

ierašanās ajoriešiem ir liels notikums.

—Vai jums pašam neradās vēlēšanās kļūt par misionāru un sludināt Dieva vārdu šajās zemēs?

—Pēc trim mēnešiem, kurus es pavadīju pie misionāriem džungļos, man radās reāls priekšstats par mīšijas darbu tur. Daudziem cilvēkiem, kuri to nav redzējuši savām acīm, tas varētu likties ļoti romantiski. Bet patiesībā mums, kas esam pieraduši pie civilizētiem apstākļiem, tur dzīvot būtu ārkārtīgi smagi. Lai dotos strādāt misionāra darbu, ir nepieciešams Dieva aicinājums. Par sevi varu teikt, ka es šādu aicinājumu vēl neesmu saņēmis. Var jau būt, ka Dievs mani vēl aicinās.

STUDENTU IESPĒJAS TEMPUS

Kas ir TEMPUS?

TEMPUS ir akronīms nosaukumam Transeiropas Mobilitātes Programma Universitātes Studijām. TEMPUS veido daļu no PHARE (Eiropas Kopienas, palīdzības programma Centrālās un Austrumeiropas valstu saimniecības pārstrukturēšanai). Šajos ietvaros augstākā izglītība ir noteikta kā viena no prioritārajām nozarēm.

Kāds tam sakars ar studentiem?

Lai gan sākotnēji TEMPUS bija iecerēts kā līdzeklis brīvas studentu un docētāju apmaiņas veicināšanai, patlaban individuāli studentu braucieni vairs netiek finansēti. Jebkuri studentu braucieni tagad iespējami tikai Eiropas Kopprogrammu (EKP) ietvaros. (Šajās programmās kā viens no dalībniekiem var būt kāda Latvijas augstskola, otrs — kāda Eiropas kopienas valsts, augstskola, trešais — augstskola vai uzņēmums kādā citā Eiropas kopienas valstī. 1992./93. mācību gadā ir pievienota programmu kategorija, kas speciāli domāta organizētas studentu apmaiņas veicināšanai (mobilitātes EKP). Tas neizslēdz studentu apmaiņu kā vienu no pasākumiem citu tipu programmās. Paredzams, ka daudzos gadījumos šo programmu galvenā sastāvdaļa būs koordinators, kas darbojas daudz vāji saistītu iestāžu vārdā, bet šīs iestādes veic studentu apmaiņu.

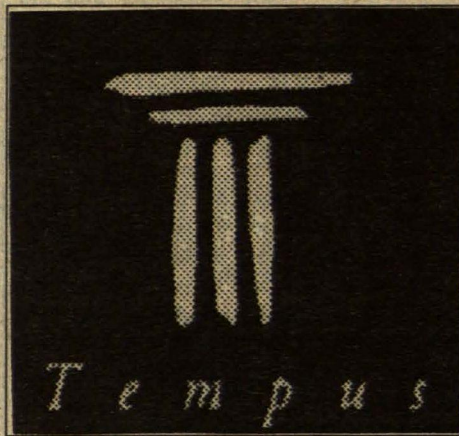
Programmas pieteikuma sekmīgam rezultātam ļoti no svara, lai studijas ārzemēs veidotu integrālu daļu no studentu mācību plāna. Citiem vārdiem, visiem priekšmetiem, ko students noklausīsies vai nokārtos, grādiem, ko students iegūs, jau iepriekš jāparedz vieta viņa mācību plānā, lai nebūtu jāzaudē laiks pēc atgriešanās savā universitātē, kārtojot "parādus". Stipendijas normāli netiks piešķirtas pirmā kursa studentiem, un vispār vairāk jāorientējas uz vecākajos kursos apgūstamajiem priekšmetiem, jo tiek uzskatīts, ka pamatpriekšmetus katrā specialitātē var apgūt savā augstskolā.

Stipendijas var tikt piešķirtas vienā vai abos sekojošos virzienos:

*mācību periodam augstskolā no 3 mēnešiem līdz 1 gadam;

*praksei uzņēmumā, no 6 mēnešiem līdz 1 mācību gadam, sevišķi, ja prakse ir studenta vispārējās mācību programmas integrāla sastāvdaļa.

Stipendijas nevar atjaunot otrajam periodam ārzemēs, izņemot tādas EKP, kur mācību plāns prasa, lai studenti pavada ārzemēs vairāk nekā vienu gadu un vai nu dod dubultu grādu (t.i. viens no EK universitātes viens no savas universitātes), vai ietver studiju periodu divās dažādās EK valstīs. Attiecībā uz praksēm jābūt pilnai skaidrībai par stipendiāta iekļaušanos

attiecīgā uzņēmuma vai iestādes reālajā darbā, un par vienošanos par veikto pasākumu akadēmismu vai profesionālu atzišanu. Ko un kādā mērā apmaksās?

Stipendijas var lietot, lai segtu izdevumus, ko ietver mācību vai prakses periods ārzemēs:

*ceļojuma izmaksas;

*apmešanās un uztura izmaksas, pabalsts grāmatu un bibliotēkas vai laboratoriju izmaksām;

*valodnieciskā un kultūras sagatavošanās (ietverot sagatavošanās laiku uzņemošajā valstī līdz 3 mēnešiem), ja tas nepieciešams;

*sociālās apdrošināšanas izmaksas (ietverot medicīnisko apdrošināšanu).

Maksimālā stipendija, ko var saņemt studenti studiju vai prakses laikā periodā, kurš nosedz pilnu akadēmisko gadu, ir 6000 EVV. Precīzs stipendijas apmērs tiks noteikts atbilstoši pieteikušās personas kategorijai, atrašanās ilgumam, kur tas piemērojams, — algai vai pabalstam, ko maksā uzņemošā organizācija par pakalpojumiem, ko sniedz stipendiāts, un citu finansēšanas avotu pieejamībai.

Kur var pieteikties?

Studentiem jārunā ar savas katedras vai fakultātes vadību un jāatgādina viņiem, ka TEMPUS domāts arī studentiem. Visās augstskolās (pie prorektoriem vai ārējo sakaru daļās) ir informācija par pieteikumu termiņiem un noteikumiem un par Eiropas Kopienas augstskolām. Atliek tikai sagatavot mērķtiecīgus pieteikumus. (Šāgada pieteikumos studentu braucieni bija liels retums, un tie paši bez reālas sasaistes ar mācību plānu...) Atkarībā no pieteikumu skaita un piešķirtā finansējuma notiks atbilstoša atlase, un tiks pieņemti labākie pieteikumi.

TEMPUS birojs Vaļņu ielā 2, 226. istabā, tel. 223983 sniedz konsultācijas, izplata informāciju, organizē ekspertīzi.

Biroja vadītājs A.PRIKULIS

TEMPUS priorities for Latvia in study year 1993/1994

1. Social and economical studies, directly linked to social and economical changes in Latvia.
2. Political and humanitarian studies, relevant to reestablishing the place of Latvia in European political and-cultural system.
3. Teacher training, retraining, in—service training and further education.
4. Studies of traditional and new materials and methods, relevant to Latvian technology, economical and ecological aspects of their use and technical perspectives.
5. Curricula development, relevant to bringing Latvian universities in concordance with universities in EC in terms of subjects, courses or degrees.

Minister of education

ANDRIS PIEBALGS

Director of NTO ALBERTS PRIKULIS

TEMPUS

Trans—European Mobility Scheme for University Studies

BASIC FACTS

The TEMPUS Scheme, which was adopted on 7 may 1990 by Council of Ministers of the European Communities, is designed specifically to promote the development of the higher education systems in the countries of Central/Eastern Europe. TEMPUS forms part of the overall programme of Community aid for the economic restructuring of the countries of Central/Eastern Europe (PHARE). Within this framework, training and higher education have been identified as priority areas for cooperation.

The eligible countries falling within the terms of the TEMPUS Scheme (for academic year 1992/93)— as of January 1992— are:

ALBANIA, BULGARIA, CROATIA, CZECHOSLOVAKIA, ESTONIA, HUNGARY, LATVIA, LITHUANIA, POLAND, ROMANIA, SLOVENIA.

The partner countries directly concerned are the 12 Member States of the European Community. TEMPUS also allows cooperation with the other G24 Western countries. However, TEMPUS funds may only be used for activities between EC Member States and the eligible countries.

OBJECTIVES

Targeted to meet the specific needs of Central/Eastern Europe, the main goals of the TEMPUS Scheme are:

*to promote the quality and support the development of the higher education systems in the countries of Central/Eastern European

IETVAROS

designated as eligible for economic aid;
*to encourage their growing interaction with partners in the European Community, through joint activities and relevant mobility.

PARTICIPATION

Financial support under TEMPUS is available for trans-European activities involving a wide range of higher education and industry organizations. Within TEMPUS the term "university" is used to denote all categories of higher education institutions, regardless of their designation in the individual Member States of the Community or in the eligible countries. The terms "industry" and "enterprise" are used to indicate all kinds of economic activity, including not only large but also small and medium-sized enterprises (whatever their legal status), public and local authorities, independent economic organizations, in particular chambers of commerce and industry, professional bodies, foundations, associations and organizations representing employers or employees.

FINANCIAL SUPPORT AVAILABLE FROM TEMPUS

Action 1: Joint European Projects (JEPs)

Financial support may be awarded to eligible organizations (universities and enterprises) for the development of Joint European Projects involving the eligible countries and the European Community.

Joint European Projects must be based on the participation of at least one university from an eligible country and partner organizations in at least two EC Member States, of which one must be a university.

Grants may be awarded for a wide range of activities:

*Cooperative education and training actions, e.g. curriculum development activities involving the transfer of education/training know-how between partners on a trans-European basis, continuing education and re-training schemes for higher education teachers and other trainers in priority subject areas, short intensive courses bringing together students and teachers from the Community and from the eligible countries, development of open and distance learning provision.

*Structural development of higher education, e.g. support for the creation of new or restructuring of existing higher education centres or institutions, upgrading of facilities, development of universities' capacities to cooperate with industry.

*Development and implementation of Joint Programmes specifically designed to enable a significant number of students, teachers or staff from eligible countries to undertake a period of study, a placement in industry, or a teaching or training assignment in the European Community.

Such mobility programmes may also comprise mobility between eligible countries and mobility from the Community to the eligible countries.

*Development of cooperative education—training actions, in particular curriculum development activities, in priority areas designed to deal with problems common to two or more eligible countries ("regional projects").

Action 2: Mobility grants for staff and students

For teaching/training/administrative staff, individual mobility grants or mobility grants within JEPs cover teaching/training assignments, practical placements, staff retraining and updating and certain short visits.

Grants for students are now only available within JEPs. These organised mobility programmes will enable students to undertake a period of study or a practical placement as part of a coherent overall development programme.

Action 3: Complementary activities

Grants are available for associations or consortia of universities to facilitate the participation of organizations within the eligible countries in the activities of European Community associations, notably associations of university teachers. Support may also be awarded to associations of students or administrators provided they are endorsed by the universities concerned.

Support may be provided to organizations or individuals for publications, surveys and studies (directories, hand-books, periodical publications, study guides, etc. but not academic textbooks or research publications) and other information activities directly relevant to supporting the development and renewal of the higher education systems in the eligible countries concerned and addressing concrete targets of information dissemination. Financial support is available for reciprocal youth exchanges, short visits for the preparation of youth exchanges and training courses for youth workers.

Projects submitted on the official application forms and sent by the deadline are subject to a selection and assessment procedure. These application forms are available from the EC TEMPUS Office, the national TEMPUS Offices in the eligible countries and the national TEMPUS Contact Points in the EC Member States as well as in universities.

Further information on TEMPUS is available from

EC Tempus Office
14, rue Montoyer
B-1040 Brussels
Tel.: (32)2-504.07.11
Fax.: (32)2-504.07.00

TEMPUS BIROJS LATVIJĀ

pastāv jau kopš gada sākuma un atrodas Rīgā, Vaļņu ielā 2, telefons: 223983. Tā galvenā mītne ir Briselē. Cilvēki, kas tur strādā, nodarbojas ar kontaktu veidošanu starp Eirokopienas augstskolām, nu arī Latvijā. Tas notiek ar programmām, kas mērķētas uz augstskolu saturu, mācību līdzekļiem un darbības modernizēšanu. Tempus ir Eiropas kopienas valstu palīdzības programma Lat-vijai, Lietuvai, Igaunijai un citām valstīm. Nu tajā noslēdzies kārtējais raunds: ir pieņemts lēmums par 92.193. mācību gada projektiem gan par augstskolu sadarbību, gan par mācīb-spēku vizītēm kontaktu dibināšanas nolūkos.

Uz jautājumu, kā Latvijas Universitātei veicies projektu konkursā, atbild Tempus Latvijas biroja pārstāve DITA TRAIČA:

—Šajā mācību gadā tika finansēti tikai 11 projekti, 6 no tiem piedalās Latvijas Universitāte. Tā ir viena no aktīvākajām augstskolām, varbūt tādēļ vairāk pazīstama Rietumos. Nu sācies darbs pie projektiem.

Vadības un Ekonomiskās informātikas fakultātē— projekts "Izglītība tūrisma industrijā". Tā koordinators fakultātē ir dekāne profesore Žanete Ilmete. Paredzēts sagatavot tūrisma industrijas speciālistus arī Latvijā. Šajā projektā iesaistītas vairākas valstis: Spānija, Īrija, Grieķija, Portugāle, Beļģija.

Otrs projekts ir "Finansu izmaksu rēķinu un mārketinga studijas". Koordinators ir Hāgas augstskola Holandē. No fakultātes tā veiktā piedalās docente Veronika Bikse un lektore Baiba Šavrina.

Pedagoģijas fakultātē— "Skolotāju izglītības reorganizācija un pedagoģiskās domas aktivizēšana Latvijā". Fakultātē koordinators ir docente Dainuvīte Blūma. No Eiropas darbu pārzina Karaliskās Skolotāju izglītības koledža Dānijā. Galvenie virzieni: skolotāju izglītošana mācību iestādē, skolotāju pamatizglītība un tālākā izglītība paralēli darbam, pedagoģiskās diskusijas visos līmeņos. Projekta realizācija notiek sadarbībā ar Izglītības attīstības institūtu, Rīgas Skolotāju institūtu, piedalīsies arī Daugavpils Pedagoģiskā institūta ļaudis.

Vēstures un filozofijas fakultātē—"Politiskā zinātne Baltijas valstīs". Koordinators ir Orhusas universitāte Dānijā. No fakultātes ar projektu strādā politoloģijas katedras vecākā lektore Ilze Ostrovska. Darbā iesaistītas arī Viļņas un Tartu universitātes.

(Turpinājums 10.lappuse)

Kīmijas fakultātē — "Kīmiska un biotehnoloģiska procesu modelēšana pārtikas rūpniecībā". Darbu koordinē Ģentes universitāte Beļģijā, un tajā piedalās arī Lietuva — Kaunas Tehnoloģiskā universitāte. Fakultātē darba koordinators ir profesors Jānis Drēģeris.

"Vides zinātnes un menedžmenta studiju centrs". No Universitātes darbu koordinē profesors Jānis Niedrītis un Ekocentra vadītājs Raimonds Ernšteins.

Projekti ir trim gadiem. Katram nākamajam gadam projektu finansēšanas nepieciešamība ir jāpierāda no jauna.

Tagad visi ceļi vāļā turpmākajam. Tādēļ mēs ļoti gaidām interesentus. Aicinām augstskolu pārstāvjus pārdomāt un ģenerēt arī pašiem projektus, jo līdz šim tēmas bija ģenerētas tikai ārzemju augstskolās. Tāpat ceram saņemt ziņas no jaunatnes organizācijām. Nāciet droši uz Tempus biroju Rīgā — iedosim jums materiālus un projektu noteikumus jaunajam mācību gadam.

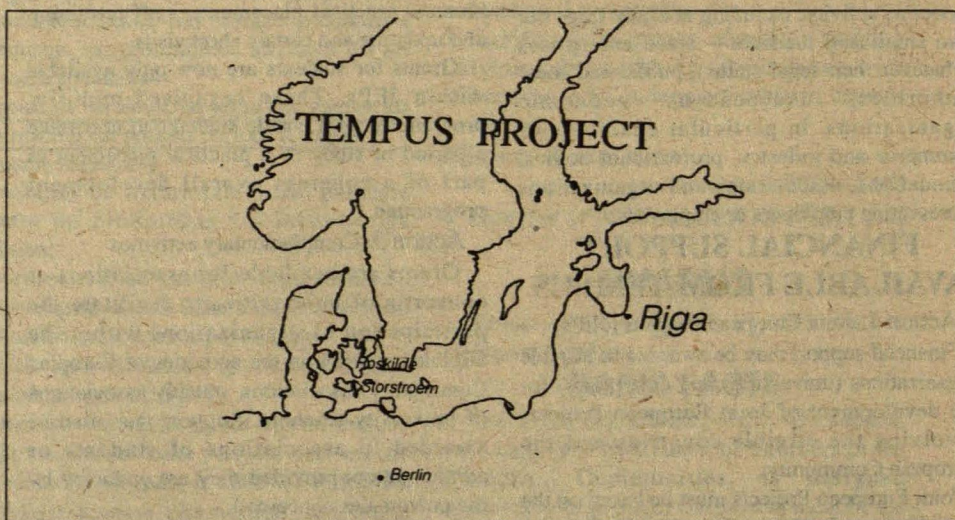
Diemžēl Tempus shēmā nav pārāk daudz līdzekļu paredzēts studentu braucieniem. Tikai tad, ja viņi darbojas pie lielā — starpaugstskolu projekta. Daudz studentu izteikuši vēlēšanos kādu gadu studēt Eiropā. Taču daudz efektīvāk un izdevīgāk ir sūtīt mācīties mācību spēkus un finansēt viņu stažēšanos. Tas vairākkārtīgi atmaksājas. Ja students iegūst zināšanas, tas viņam dod ļoti daudz, taču augstākās izglītības stimulēšanai un modernizēšanai tas nedod tik daudz kā mācību spēku vizītes. Izmantosim to, ka Tempus birojs ir arī Rīgā!

VAI JŪS INTERESĒ VIDES ZINĀTNE ?

Ja esat vecāko kursu studenti, mācību spēki vai arī gluži vienkārši — interesenti, profesionāli, kas strādā šajā nozarē, un ja jūs vēlētos apgūt iemaņas un prasmi vides zinātnē un menedžmentā, droši nāciet un piesakieties Latvijas Universitātes Ekocentrā pie Māra Brēmša. Apmācība domāta ne tikai dabaszinātņu pārstāvjiem: ķīmiķiem, bioloģiem, ģeologiem, fiziķiem, bet arī sociālo zinātņu pārstāvjiem, jo vides zinātne ietver sevī ļoti ciešu mijiedarbību starp dabas vidi, kultūrvidi un sabiedrību. Lieta ir pavisam nopietna, jo Latvijas Universitātes ekocentrs

sitāti, Medicīnas akadēmiju, Latvijas Lauksaimniecības universitāti, Zinātņu akadēmijas institūtiem.

Ekocentrs pašlaik veido Vides izglītības bibliotēku, kas palīdzētu studentiem, mācību spēkiem, arī skolotājiem iepazīties ar jaunāko grāmatu, žurnālu, dokumentu pasaulē, kas saistīta ar vides aizsardzību. Tempus projektā ir vairākas daļas. Viena no tām — vides zinātnes un menedžmenta kursi. Klausītāji būs sadalīti grupās, ievērojot, ka viņiem ir dažāda pamatizglītība un tiks mācīts strādāt kopā, gan sagatavojot, gan pieņemot lēmumu-

-TEMPUS birojā Vaļņu ielā 2 vai Ārējo sakaru daļā var iepazīties ar jaunajiem TEMPUS noteikumiem un pieteikumu formām. Pieteikumu termiņi šogad: kopprogrammām — 1993. gada 31. janvāris, individuālajiem braucieniem un papildu pasākumiem — 1992. gada 15. decembris.

sadarbībā ar Vides Aizsardzības komiteju ir izstrādājis Tempus projektu ar numuru 4797, kura finansējums ir apstiprināts 1993.-1995. gadam. Tā nosaukums "Vides zinātnes un menedžmenta studiju centrs". Darbu koordinēs Roskildes universitāte Dānijā un Brīvā Berlīnes universitāte, lai sagatavotu interdisciplinārus kursus vides zinātnē un menedžmentā. Mūsu Universitātes studenti un mācību spēki apgūs specialitāti, ko Latvijā līdz šim nav bijis iespējams studēt ne mācību spēku kvalifikācijas ziņā, ne pieejamās literatūras informācijas ziņā. Tā būs esošo un topošo speciālistu apmācība, kas strādā un strādās Vides komitejā, reģionālajās komitejās, Municipālītātēs esošajās vides komitejās vai Parlamenta Vides aizsardzības komisijā.

Raimonds Ernšteins — Latvijas Universitātes Ekocentra vadītājs, saka tā: —Vajadzīgs plašs redzesloks un jāpārzina vispusīgs metodikas, mērīinstrumentu klāsts, kas līdz šim nav bijis paredzēts nevienā fakultātē.

Ekocentrs projektu gatavoja jau divus gadus sadarbībā ar Vides komiteju un virkni starptautisku organizāciju un universitāšu. Tagad strādājam kopā ar Rīgas Tehnisko univer-

mus.

Pirmais kurss sāksies nākošā gada pavasarī. Tas paredzēts Vides pārvaldē strādājošajiem zinātniekiem, ekspertiem, menedžeriem. Pirms tam notiks arī angļu valodas nodarbības, lai apgūtu ar vides izglītību saistīto terminoloģiju. Nākošajā vasarā būs kursi vides zinātnē Latvijas skolotājiem, desmit mēnešu maģistra kursi, divu mēnešu kurss vides zinātnē Universitātes mācību spēkiem.

Projekta otrā daļa ir studentu un mācību spēku apmaiņa. Pirmajā gadā pie mums ciemosies gandrīz tikai ārzemju lektori. Ar katru nākošo gadu palielināsies, protams, arī Latvijas mācību spēku īpatsvars. Pasniedzējiem un zinātniekiem būs iespēja arī stažēties no vienas nedēļas līdz četriem mēnešiem ārzemēs.

Nākošajā pavasarī jāsūta uz Dāniju un Vāciju pa 5 studentiem stažēties uz laiku līdz četriem mēnešiem, bet dažiem studentiem būs iespēja strādāt kādā vides aizsardzības iestādē. Varbūt, ka arī jūs interesē vides zinātne? Tad nāciet pie mums!

Informāciju par TEMPUS sagatavojusi
MĀRA SADOVSKA

AUSTRĀLIJĀ IR LIELĀKA BRĪVĪBA

Latvijas Tautas Frontes Austrālijas nodaļa rada iespēju LU Ģeogrāfijas fakultātes docentam JĀNIM ŠTRAUHMĀNIM piedalīties I. Austrālijas kartogrāfu konferencē.

—*Kas kopīgs un ar ko atšķiras kartogrāfu darbs Austrālijā?*

—Latvijā kartogrāfi ir atkarīgi no valdības, turpretī Eiropā un, tagad pārlicinājos, arī Austrālijā brīvība ir pilnīga. Šeit valdība neiejaucas kartes izdevēju un kartes pasūtītāju attiecībās.

Konferencē bija interesanti vērot nacionālo kartogrāfijas izstādi — savas versijas piedāvāja dažādu štatu privāti kartogrāfi, studenti. Valda daudzveidība, līdz ar to ir reāla konkurence, un katrs lietotājs izvēlas sev vispieņemotāko. Latvijas grāmatu veikalos ciemzēl nav ko izvēlēties.

—*Vai, mērot Latvijas robežas, izmanto arī Universitātes kartogrāfu palīdzību?*

—Nē, tagad ir speciāls ģeodēzijas un kartogrāfijas departaments. Man likās divaini, ka presē izskanēja pieņēmums, ka ar Baltkrieviju mums nav nekādu robežproblēmu. Tomēr pirms diviem gadiem izveidojās konfliktsituācija uz robežas, un vietējie iedzīvotāji stāstīja, ka savā laikā Latvijas valdība biedra Vosa vadībā vienu gabaliņu zemes uzdāvinājusi, lai Baltkrievijas stabs izskatītos labāk.

—*Ar Austrāliju mums robežas nav jādala. Droši vien vairāk par Latviju tur interesējas mūsu tautieši?*

—Adelaidā tikos ar korporāciju konventu, viņi sūta siltus sveicienus profesoram R. Kondratovičam.

Melnburnā latviešu biedrības namā tikos ar tautiešiem, bija trīs ļoti interesantas iepazīšanās.

Ar J. Matuseviču — augstas kvalifikācijas speciālistu informatikā, kurš domā, kā datortechnikā ieviest latviešu valodu. Viņa sagatavotos materiālus nodošu kolēģiem Universitātē, lai varētu nodibināt tiešus kontaktus. Savukārt Pēteris Petrusēvičs ir ārkārtīgi augstas klases speciālists okeanogrāfijā un kosmisko uzņēmumu izmantošanā. Nākamajā gadā viņš iecerējis braucienu uz Latviju. Domāju, ka ievadišu sarunas ar Tehniskās universitātes ģeodēzistiem un Astronomiskās Observatorijas kolēģiem, lai palīdzētu noorganizēt Petrusēviča kunga lekcijas šeit.

Brigita Liepiņas kundze varētu lasīt

lekcijas Vadības un ekonomiskās informātikas fakultātē.

—*Jūs apmeklējāt vairākas Austrālijas augstskolas. Kādi ir jūsu vērojumi attiecībā uz studentu apmācību?*

—Vienā no Melnburnas jaunākajām universitātēm Liepiņas kundze iepazīstināja ar darbu Biznesa fakultātē. Viņiem ir priekšmetu sistēma. Semestrī studentiem jāapgūst 3—4 priekšmeti. Lekciju slodze — 2 līdz 3 stundas dienā, dažkārt diena brīva. Kurss ilgst gadu vai pusotru, tad seko pamatīgs eksāmens pie vairākiem pasniedzējiem. Austrālijā studentiem prasā rakstisko darbu ar 4—5 tūkstoš vārdiem par katedras piedāvāto tēmu, tikai pēc tam var sākt kārtot eksāmenu.

Universitātē studentiem ir īpaša atslodzes telpa, tur viņi starplaiķos brīvi atpūšas. Par to varēja spriest pēc alus pudeļu rindām.

Interesanti, ka arī viņiem mācības ir par brīvu un par maksu.

Jautāju, kā viņiem ir ar prasīgumu, jo man, piemēram, viens maksas students jau ceturto reizi nesekmīgi mēģinās kārtot eksāmenu kartogrāfijā, kas ir unikāls gadījums manā diezgan ilgajā praksē. Studentu kārtā viņš tiek turēts, jo Universitātē iestājies par naudu.

Austrālijas kolēģi informēja par saviem noteikumiem maksas studentiem: ja pirmo reizi izkrit eksāmenā, citus var kārtot tikai pēc semestra, ja otrreiz izkrit, tad no augstskolas atskaita. Vienīgais attaisnojums, ja bijis jāārstējas slimnīcā.

Auditorijas, protams, nodrošinātas ar modernu tehniku, ar bibliotēkās grāmatas izvēlas tikai ar kompjūtera palīdzību.

—*Kā strādā mūsu Universitātē?*

—Mūsu studentiem lekciju stundu ir par daudz, neesam vēl isti pārgājuši uz priekšmetu sistēmu. Uzskatu, ka jābūt līgumsistēmai ar pasniedzējiem. Jābūt stingrām prasībām, kas līgumlaikā jāizdara, piemēram, jāuzraksta mācīblidzekļi, jāprot viena no svešvalodām, vismaz tādā līmenī, lai varētu kontaktēties ar kolēģiem. Arī līgumi ar studentiem nav visai nopietni.

Sarunājusies ILZE BRINKMANE

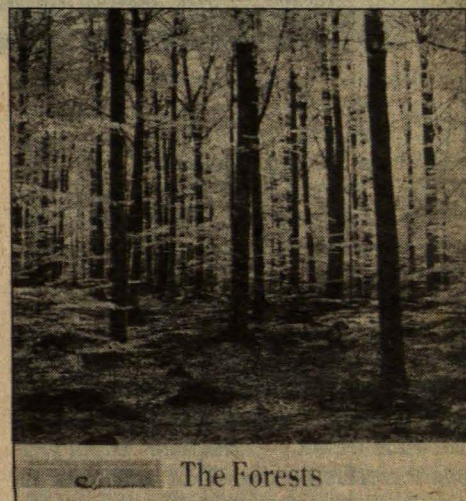
STOKHOLMAS UNIVERSITĀTES DELEGĀCIJA

oktobra sākumā viesojās Latvijas Universitātē - Juridiskās fakultātes dekāna vietnieks, prof. TORE SIGEMANS, Sociālo zinātņu fakultātes dekāns un vietniece, profesori KUELLS GOLDMANNIS un GUNNA JOHANSSONE, pārstāvji no Ekonomikas fakultātes prof. LARS PERSSONS un doktors VIKTORS PESTOFFS, Bioloģijas fakultātes dekāns, prof. GUNNARS ANSTROMS, Zemes zinātņu fakultātes dekāns, prof. LAIFS VASTENSSOMS, Dabas zinātņu fakultātes pārstāvis, prof. OVE APPELBLADS, Ārzemju daļas vadītāja vietnieks SVENS ŠAGERS.

Šī delegācija ieradās starpuniversitāšu sadarbības līguma ietvaros, lai iepazītos ar mūsu Universitāti un apspriestu konkrētu sadarbības programmu.

Delegācijas pārstāvji tikās ar fakultāšu dekāniem un speciālistiem, kā arī ar LU rektoru prof. J. Zaķi un proktoriem.

Vienošanās laikā Zviedrijas speciālisti iepazīs ar mācību procesu, zinātnieku darbu tēmām. Ģeogrāfijas fakultāte saņēma dāvanu - Zviedrijas nacionālo atlantu. Pavisam iznāks 17 grāmatas par šīs zemes ģeogrāfiju, ekonomiku, cilvēkiem, kultūru. Latvijas Universitātē šobrīd jau ir 6

The Forests

pirmie sējumi. Nolēma, ka Latvijas Universitātes delegācijas dosies vizīte uz Stokholmas universitāti 1993. gada sākumā, tad arī vienosies par turpmākās sadarbības un speciālistu apmaiņas programmu.

ĀSD vadītāja ALĪNA GRŽIBOVSKA

INFLĀCIJA

Pašreizējos procesus Latvijā mēs, ja vien pietiekami savaldāmies, lai nekļūtu rupji, — saucam par inflāciju. Viena no šī vārda visizplatītākajām nozīmēm ir — nepārtraukta cenu līmeņa celšanās. Pretējais process, cenu krišanās, ir deflācija. Taču inflācijas parādība patiesībā ir daudz plašāka, tā piemēram, valsts ar savu institūtu palīdzību var apturēt cenu celšanos — iesaldēt cenas, taču, ja pirkšanas spēja aug, tad to vienalga sauc par inflāciju — tikai par maskēto jeb iesaldēto inflāciju.

Ne katra cenu celšanās ir tas, ko mēs saucam par inflāciju — tā var būt saistīta ar neražām vai vienkārši ar sezonālām svārstībām. Ir vajadzīgi

KĀ INFLĀCIJA IETEKMĒ CILVĒKA SAIMNIECISKO DARBĪBU UN DZĪVI VISPĀR

Cenu stabilitāte visās valstīs tiek deklarēta kā saimnieciskās darbības mērķis un "skaistā tāle". Inflāciju apkaro gan ekonomisku, gan neekonomisku iemeslu dēļ.

Pie neekonomiskajiem iemesliem pieder vēlēšanās nepieļaut iedzīvotāju neapmierinātību, morāles un demokrātijas pamatu izjūdēšanu utt. Ekonomisko iemeslu saraksts ir tik garš, ka var pieminēt tikai galvenos pārmetumus, ko parasti izsaka ar inflāciju (lienošo) neapmierinātie. -

parādnieks iepriekš vienojas, ka parādu atdodot inflācija tiks ņemta vērā, tad var gadīties, ka viņi nepareizi prognozē inflācijas ātrumu. Ja tas ir pārvērtēts, tad tieši aizdevējs ir ieguvējs. Tāpat ne vienmēr uzņēmēji iegūst no inflācijas — lai gan darba alga tiešām tikai ar zināmu aizkavēšanos seko darba devēju ienākumiem, tomēr ir tādas nozares, kuru produkcija vai nu šīs pašas inflācijas dēļ, vai tehnoloģiskā procesa izmaiņu dēļ netiek izpirkta, un zaudējums cieš kā darba devēji, tā strādnieki, toties konjunktūrai labāk pielāgojušos firmu un uzņēmumu īpašnieki ir ieinteresēti zināmā saskaņā ar strādniekiem, tāpēc dalās ar tiem savos ienākumos.

To pašu šobrīd var vērot Latvijā: dažādu politisku un saimniecisku iemeslu dēļ ir nozares, kur strādājošie saņem lielu kompensāciju vai algas paaugstinājumu, un ir tādas, kur tie saņem tikai satraucošas baumas par štatu samazināšanu.

Inflācijas un bezdarba problēmas savā starpā ir ļoti cieši saistītas, bet prognožu neprecizitāte šeit mēdz ieviest zināma jucekļīguma ilūziju. Mēs esam ilgstoši radināti pie domas, ka bezdarbnieki liecina par kapitālisma nespēju izmantot darba spēku, par "lieko cilvēku" problēmu "liekēžu" sabiedrībā, bet patiesībā bezdarbnieki liecina tikai par attīstību: intensīvā sacensībā drusku atpalikusi struktūra neturpina uzturēt sev patiesībā liekas kļuvušas darba vietas (slēptais bezdarbs), bet "izsviež strādniekus uz ielas", lai viņi atrastu nodarbošanos konkurences spējīgākās darba vietās. Process ir nepārtraukts un vienmēr ir strādnieki, kas meklē spējīgus darba devējus. Tie savukārt var izvēlēties spējīgākos strādātājus.

Zināmas paralēles te varētu atrast arī cilvēka darbību citā — ģimenes sfērā. Vīrietis meklē sievieti, sieviete meklē vīrietī, atrod, kļūdās savā izvēlē, šķiras utt. Pāri paliek neveiksminieki, alkoholiķi utt. (bet ne visi un ne vienmēr), bet pret šo kārtību protestējošās vecmeitas netiek uzklautas.

Tāpat konkurenci nevarēja iznīdēt arī komunisti.

Tāpēc inflācijas prognozēšana irņem arvien nozīmīgāku vietu tirgus ekonomikā.

Izmantots Vālenā izdevniecība Minhene, 1987

Woll Vispārīgā saimniecības mācība. 9. izdevums

*Materiālu sagatavojusi INGA ALNE
MĀRA DEDZIŅA foto*

vairāki gadi, lai konjunktūras izraisītas cenu svārstības varētu atšķirt no ilglaicīgākām tendencēm. Bez tam, inflācijas kā cenu celšanās definīcija neietver sevī izdevumu un ienākumu relatīvo celšanos jeb inflāciju, kas tikai pēc kāda laika atspoguļojas preču cenās...

Inflāciju ir grūti izmērīt: nevar taču aptvert visas cenas. Tāpēc pētījumos tiek uzskaitītas atsevišķu svarīgu preču cenas, piemēram, VFR statistiķi regulāri novēro 30 dažādu preču grupu celšanos (retāk — krišanās). Šajās grupās ietvertas preces sākot ar labību un metalurģijas izstrādājumiem un beidzot ar grieztiem ziediem. Šāda statistika ir noderīga, lai izstrādātu prognozes.

Izšķir divus inflācijas variantus: "lienošā" inflācija un hiperinflācija. Pirmais variants ir raksturīgs attīstītām valstīm ar tirgus ekonomiku, otrs — dažām Latīņamerikas valstīm. Tagad tas draud postsociālisma jeb post—"aizbardaka antiekonomikas" valstīm.

1. Lienošā inflācija neglābjami pātrinās un pāraug hiperinflācijā.

2. Tā tuvina dienu, kād būs nepieciešama naudas reforma.

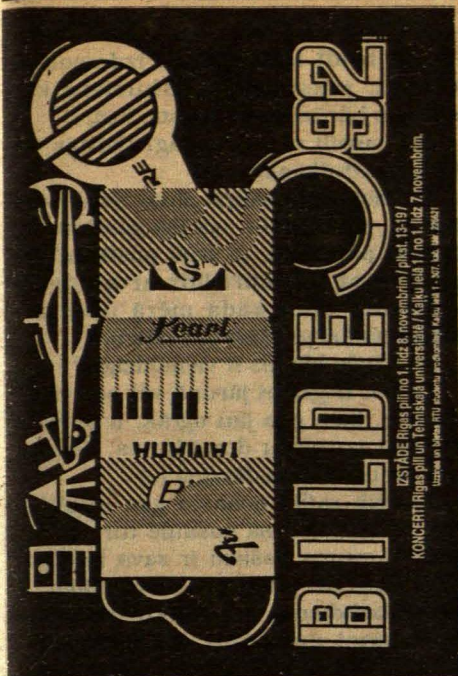
3. Pārdala ienākumus un ietaupījumus: atņem strādniekiem un naudas aizdevējiem par labu uzņēmējiem un parādniekiem.

4. Paralizē konkurences mehānismus, jo ražošanā parādās slēptais bezdarbs.

5. Kavē saimniecisko augsmi un jaunu darba vietu rašanos, ja valsts zaudē starptautiskās konkurences spēju.

Visus šos pārmetumus inflācijai Rietumos arvien vairāk apšauba, tiesa, tur arī tiek darīts viss iespējamais, lai cilvēki nezaudētu savus sūrā un grūtā darbā sakrātos ietaupījumus un arī paši ir pielāgojušies dzīvei inflācijas apstākļos. Tad var atrast piemērus, kas liecina arī par pretēju procesu esamību.

Ienākumu pārdale: ja aizdevējs un

IZSTĀDE Rīgas pils 1. līdz 8. novembrim (plast. 13-19)
KONCERTI Rīgas pils un Tehniskajā universitātē Kalķu ielā 1. līdz 7. novembrim.
Izdeva un izdeva RTU izdevuma redakcijā Rīgā, att. 1. - 587. tel. Nr. 22621

BILDES ŠOGAD

Pirmkārt — Rīgas pils, kur:
izstāde 1.—8.novembrī 13—19;
daži labi koncerti.

✓Pats pirmais — 31.oktobrī.

✓Pats pēdējais — 8.novembrī.

Pirmajā — augstas klases neprofesionāļi (arhitekti, mākslinieki, žurnālisti), kuru darbi skatāmi izstādē.

Pēdējā — augstas klases profesionāļi: "ODIS", S.Manukjans, Avicenna un... un...

✓Folkmetne Zaļajā zālē — 1.—2.novembrī H.Sīmanis, A.Miltiņš, J.Hīršs, J.Pavītols un... un...

✓Kamerkoncerti — 1.—2.novembrī: Lūsēnu pāris, E.Balodis, O.Pirāga, "Rīga", "Marana" un...

Otrkārt — Rīgas Tehniskajā universitātē Kalķu ielā

koncerti piecu dienu (vakaru) laikā ar tematisku ievirzi, kuru veidos: Linga, "Zig-zag", Bīndemann (dažādās variācijās), R.Gobziņš, A.Virga & Co, Juris Riekstiņš & Co, I.Pētersons, Ieva un "Simulācija", "Credo", "Neptūns" un...

Treškārt — informācija un biļetes visu laiku RTU Studentu arodkomitejā Kalķu ielā 1a, 307.telpā. Tel.226621.

Ceturtkārt — pērciet biļetes tūlīt, jo rīt (it sevišķi koncerta dienā) tās būs dārgākas!

Piektkārt — tas vēl nav viss par "Bildēm—92"!

Atā!

K. I. Lūcija

Maskavas tekstila un vieglās rūpniecības institūta Barnaulas studentineklātnieki atteicās likt sesiju galvaspilsētā. Viņiem piedāvāja samaksāt pēc tāda "cenrāža": kontroldarbs— 100 rubļu, kursa darbs— 650, eksāmens— 1000 rubļu.

vvv

Odesas mākslas skolā Nr.1 ieviesta jauna mācību metode. Tās būtība— skolnieki ieiet meditācijas stāvoklī, kurā viņiem parādās tēli no iepriekš uzdotās tēmas. Pēc izejas no šī stāvokļa skolnieki pārraksta ieraudzītās ainas uz papīra.

vvv

100 MVU filiāles 1. kursa studenti veica testus angļu valodas apguvē. Amerikāņu rakstiskās testēšanas sistēma ne tikai atklāja, ka vislabāk valodu zina matemātiķi, pēc tam juristi un ekonomisti, bet, galvenais, noteica tos, kas jauno mācību gadu

MVU filiālē sāks jaunā kvalitātē— kā tikko atklātās Starptautiskās sadarbības fakultātes studenti un pēc četriem gadiem iegūs diplomu ar divām specialitātēm: pamata (ekonomists, jurists u.c.) specialitāti un referentatulka specialitāti. Brīvprātīgie ir brīdināti par lielāku slodzi (42 stundas nedēļā, tai skaitā 12 valodas stundas pēc amerikāņu audiovideokursiem). Pastiprinātam mācību procesam gatavojas arī pasniedzēji: speciāli tiek iekārtoti kabineti, meklēti sakari ar 16 ASV universitātēm. Notiks pasniedzēju apmaiņa.

Šogad tiek uzņemti 50 studenti arī vācu valodas nodaļā.

vvv

Saratovā atklāta huzāru skola. Tikai par 80 rubļiem mēnesī šeit iemāca franču valodu, ģitāras spēli, dejas, ētiku, paukošanu un dievvardus.

vvv

Uļjanovskā septembra pirmajās dienās garāmgājēji ievēroja divainu jaunu cilvēku, kurš mainīja

alu pret komjaunatnes un partijas biedra kartēm. Kāpēc tieši uz alu šo dokumentu bijušie Ipašnieki "uzķersies"— jaunais cilvēks nepaskaidroja. Interesanti, ka tieši šajās dienās uz MVU filiāles durvīm parādījās apsveikums studentiem ar jaunā mācību gada sākumu no VKP(b) biedriem...

vvv

Daudz ievērojami Rietumu zinātnieki uz laiku kļūs par jaunas augstskolas— Starptautiskās biznesa un diplomātijas universitātes pasniedzējiem. Šī mācību iestāde ir atvērta Taškentā. Tā ir pirmā privātā augstskola Uzbekijā.

"Jaunās universitātes programma— stāsta rektors, profesors Bahtijars Tursunovs,— izstrādāta, ievērojot redzamāko Turcijas, Anglijas, Ķīnas universitāšu pieredzi. Kaut arī mācību maksa nav zema— 50 000 rubļu gadā, iestāties gribētāju bija daudz vairāk nekā mēs varējām uzņemt."

100 vidusskolu absolventi un 50 cilvēki ar augstāko izglītību sāka studēt finanses, biznesa lietas un menedžmentu.

vvv

Pazīstamais amerikāņu uzņēmējs Marvins Smols uzskata, guvis panākumus, tāpēc ka atklājis veiksmes formulu. Menedžmenta atslēga: "Atrodiet pieprasījumu un apmieriniet to." M.Smols uzskata, ka šie vārdi palīdzēs jums nopelnīt naudu, radīs stabilitātes izjūtu, pašpārliecinātību, prieku par jums uzdotās misijas izpildi."

Atbildi uz jautājumu, kā atrast pieprasījumu, jūs iegūsiet M.Smola grāmatā "Kā iegūt naudu", kas ietilpst krājumā "Kā kļūt par uzņēmīgu un bagātu", Maskava, "Jaunā gvarde", 1991.g.

vvv

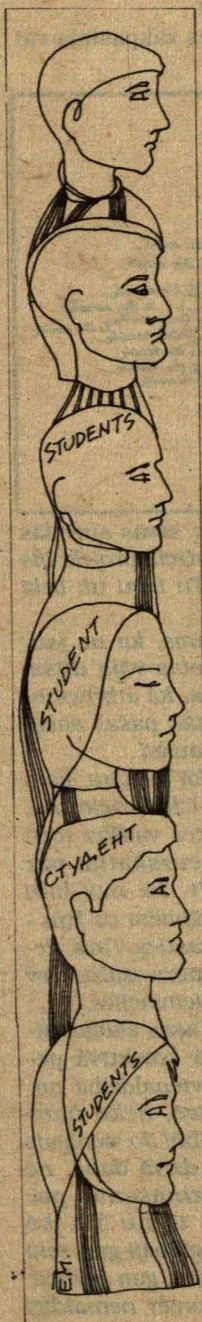
Baltkrievijā ar "Kārļa" palīdzību starptautiskā vadības centra akadēmijas klausītāji sāka studēt tirgus attiecību pamatus. Par "Kārli" biznesa un kompjūteru lietošanas institūta speciālisti no Vācijas nosauca pašu izstrādāto kompjūteru daudzmerķīgo programmu, kas ļauj ievērojami padziļināt zināšanas par tirgu.

"Kārli" nemāca savus studentus ekonomiskām dogmām, kā to darījis viņa vārda brālis, bet vienkārši rada dažādas reālas uzņēmēju dzīves situācijas, piedāvājot atrast optimālus atrisinājumus.

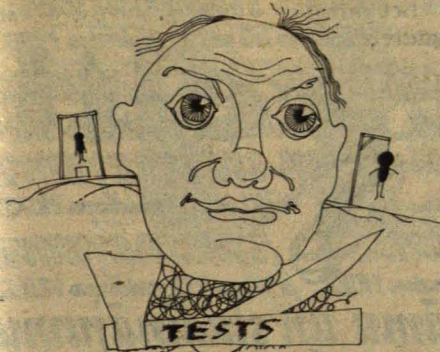
Šādas zināšanas ir stiprākas par tām, ko padomju speciālisti desmitiem gadu "zubrija" no mācību grāmatām.

"Vestņik"

No krievu valodas tulkojusi
AĻJA ŠULTE

VAI JŪS VARAT NOSIST CILVĒKU?

1. Vai Jūs varat nosist cilvēku, lai glābtu savu dzīvību?
2. Vai Jūs varat nosist cilvēku, lai glābtu dzīvību mīļotajam cilvēkam?
3. Vai Jūs varat nosist cilvēku, lai glābtu dzīvību nepazīstamam cilvēkam?
4. Vai Jūs varat nosist cilvēku par 1000 rubļiem?
5. Vai Jūs varat nosist cilvēku par 10 000 rubļiem?
6. Vai Jūs varat nosist cilvēku par 100 000 rubļiem?
7. Vai Jūs varat nosist cilvēku par 1000 000 rubļiem?
8. Vai Jūs varat nosist cilvēku par 1000 000 00 rubļiem gadījumā, ja esat drošs, ka Jūs nesodīs?
9. Vai Jūs varētu samelot savam priekšniekam, lai netiktu atlaists?

10. Vai Jūs naudu un materiālās vērtības vērtējat augstāk par draudzību?
11. Vai Jūs varētu pakļaut riskam sava drauga karjeru, cerot uz sava dieņesta stāvokļa paaugstinājumu?
12. Vai melosītu partnerim, lai novērstu skandālu?
13. Vai varat samelot saviem vecākiem?
14. Iedomājaties situāciju, ka Jums patiešām ir jābadojas. Vai sāksītu zagt, lai izdzīvotu un varētu paēst?
15. Vai Jūs piekristu pelnīt naudu negodīgā ceļā, taču bez riska tikt noķertam?

Saskaitiet punktus. Katra pozitīva atbilde dod vienu punktu, bet negatīva - nulli.

No 12 līdz 15 punktiem. Jūs patiešām esat nežēlīgs. Jūs nedomājat šaubas un Jūs darīsiet praktiski visu, lai piepildītu dzīvē savas vēlmes. Pareizāk būtu teikt, ka Jūsu labsajūta un finansiālais stāvoklis Jums ir svarīgāks par citu cilvēku labklājību un veselību.

No 4 līdz 11 punktiem. Jūs esat pietiekami cietsirdīgs, bet tajā pašā laikā arī uzmanīgs. Jūsu rīcību vienmēr nosaka sirdsapziņa.

3 vai mazāk punkti. Jūs nevar uzskatīt par cietsirdīgu. Jūsu attieksmi pret dzīvi nosaka godīgums un humānisma principi.

RECEPTES ■

Mīļie studējošie, atkal jūs esat sabraukuši Rīgā! Es apsveicu jūs ar jaunā mācību gada sākumu un iesaku nekrīst izmisumā, raugoties uz pārtikas cenām veikalos un savā ledusskapja tukšumā. Jo mēs taču pārtiekam no tīra gaisa, mīlestības un...

Zupas? Jā!

Te, lūk, "Robčika zupas" recepte.

Vārīts ūdens (tik daudz, cik jums vajadzēs zupas. Bet ar mēru.), grūbas (3/4 glāzes), tauki (3 ēdamkarotes), miežu putraimi (1/2 glāzes), burkāni (2 gab.), kartupeļi (2 gab. — sarīvēti uz rupjas rīves), garšvielas (vislabāk svaigi zaļumi), tomātu pasta (vai svaigs tomāts), sīpols.

Trīs ēdamkarotes tauku apcep sarīvētus burkānus un sīpolu. Liek katlā norādītajā secībā un vāra. Galvenais nepārvārt, lai nezustu vitamīni. Un jums taču ir zobī!

Otrā recepte (Tiem, kas ir bagāti un neraud).

"SMV" (Sevišķi Mīļiem Viesiem).

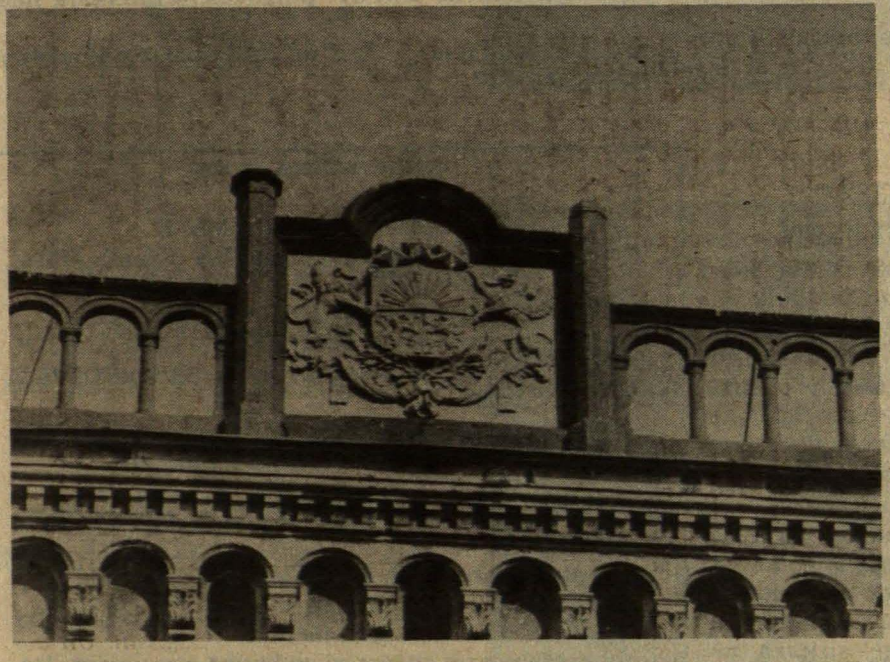
Saldējums "Plombīrs", banāni, aprikozes.

Augļus sagriež mazos gabaliņos un izrotā ar tiem saldējumu. Šo saldējumu ieteicams ēst ar svaigi ceptām smalkmaizītēm (var pārlie ar 25g balzāma vai likiera un pārkaisīt ar šokolādi un riekstiem). Laba par daudz nebūs.

Labu apetīti!

KRISTĪNE

KONKURSS ■ KONKURSS ■ KONKURSS

Jaunie konkursa jautājumi :

- 1) Kur atrodas attēlā redzamais ģerbonis?
- 2) Kādos laika posmos tas bija saistīts ar

Universitāti?

Atbildes uz 3. kārtas jautājumiem:

1. Šis bāreljefs atrodas LU galvenās ēkas fasādē virs ieejas.

2. Tas simbolizē Vidzemes guberņu (grīfs ir šīs guberņas ģerbonī jau no poļu laikiem un bijis arī Pārdaugavas hercogistes (vēlākās Inflantijas jeb Vidzemes) pirmā pārvaldnieka Hodkeviča dzimtas ģerbonis), jo Rīgas politehnikums bija pirmā tehniskā augstskola šajā guberņā.

3. Gadskaitlis nozīmē Rīgas politehnikuma dibināšanas gadu (šomēnes pāiet 130 gadi kopš šī notikuma).

Pareizo atbildi iesūtījuši vairāki lasītāji, bet pirmais atkal LU doktors ARNO LIEPIŅŠ.

Atbildes uz nākamā konkursa jautājumiem iesūtāmas "UA" redakcijā Raiņa bulvārī 19, 8. telpā nedēļas laikā pēc avīzes iznākšanas.

PAVĒLE Nr. 182-V

PAR IZMAIŅĀM NOLIKUMĀ PAR VALSTS VALODAS PRASMES PĀRBAUDES ORGANIZĒŠANU LU.

Sakarā ar valsts valodas prasmes pārbaudes organizācijas komisijas iesniegumu par nepieciešamību precizēt Nolikumu par valsts valodas prasmes pārbaudes organizēšanu LU

PAVELU:

1. 3. punktā paredzēt, ka valsts valoda atbilstoši vidējās pakāpes zināšanu līmenim ir jāprot arī vadošajiem pētniekiem un pētniekiem kā akadēmiskā personāla sastāvdaļai.

2. Precizējot 7. punktu, personālsastāva darbiniekiem, kas atbilstoši prasībām nevar sekmīgi nokārtot pārbaudi paredzētajā termiņā, atļaut to kārtot otrreiz līdz š. g. 31.decembrim (LR MP lēmums Nr. 189, Rīgā, 1992.g. 25.maijā).

3. Papildināt Nolikumu ar 8. un 9. punktu:

8. No valsts valodas prasmes pārbaudes zemākajā zināšanu līmenī atbrīvojami zinātnieki, kuru darba raksturs neprasa saskari ar citiem darbiniekiem, izņemot tiešo darba devēju.

9. Matemātiķu—programmētāju, inženieru—elektroniku un citu inženiertehnisko darbinieku valsts valodas prasmes pārbaudes nepieciešamību un vajadzīgo zināšanu līmeni nosaka struktūrdalās vadītājs atkarībā no izpildāmā darba rakstura un sazināšanās nepieciešamības ar citiem LU darbiniekiem.

Pamats: Valsts valodas prasmes pārbaudes komisijas priekšsēdētāja priekšlikums.

Rektors J. ZAKIS

AICINĀJUMS LU STUDENTIEM, MĀCĪBSPĒKIEM - ATTURĪBNIEKIEM!

Latvijas Pretalkohola biedrības centrālā valde aicina visus interesentus, kam rūp latviešu tautas tikumība, kultūra, skaidrs prāts un veselīgs dzīvesveids no jauna atjaunot Latvijas Universitātes studentu un mācībspēku atturībnieku frakciju (Latvijas laikā bija vairāk nekā 400 biedru — arī augstskolu rektori, mācībspēki). Palīdzēt atrast vecbiedrus, kuriem Latvijas Pretalkohola biedrības sponsororganizācijās ir atvēlējušas līdzekļus materiālajam pabalstam.

Aicinām visus pieteikties Rīgā, Tērbatas ielā 2a, centrālajā valdē vai pa telefonu 282832 ik dienas, jo jau 31. oktobrī Rīgas Latviešu biedrības nama Ligo zālē notiks visas Latvijas bijušo un esošo pretalkohola biedrības un cerību pulciņu dalībnieku pilnsapulce sakarā ar pretalkohola biedrības 75 gadu jubileju. Uzņems jaunus biedrus, būs pārsteigumu balvas u.c. jaukumi.

Aktīvākās fakultātes, kas piedalīsies atjaunošanas darbā, saņems līdz 3000.-rbļ prēmiju.

A. SILAROZE

UA REKLĀMA

BRĪVDOMĀTĀJI!

Pamēģiniet atbildēt uz dažiem jautājumiem:

- Kas ir Latvija?
- Kāda ir Latvijas vēsturiskā sūtība?
- Kāda varētu būt Latvijas attīstība?

Varbūt Jums šķiet, ka Jūs to zināt. Ja nezināt, tad vismaz intuitīvi jūtat.

UN JA NU JŪS MALDĀTĪES?!

Runasvīri stāsta par tirgus ekonomiku, demokrātisku valsti, tiltiem, tiesiskumu, latviskumu un diezin ko vēl. Citi izmisīgi rosās. Visi kopā draudzīgi kašķējas. Vai arī naidīgi plēšas.

Mēs aicinām domāt. Vispirms par to: kālab?, tad: kā?

Mēs nezinām. Mēs aicinām visus, kas nezina — pievienojieties mums!

Mēs - Starpreģionālā metodoloģiskā asociācija un Metodoloģisko pētījumu institūts - sākam patstāvīgu metodoloģisko semināru.

DOMĀSIM KOPĀ!

Jūs varat pieteikties līdz 15. novembrim.

Jelgavā: Slimnīcas ielā 37. Jelgavas Tehniskajā licejā. Telefons: 27410.

Rīgā: Skrindu ielā 1. Tautas daiļamatu pamatskola. Telefons: 214627.

«Universitātes Avīze»

Redaktore: Ilze BRINKMANE

Redakcijas sastāvs: Māra SADOVSKA, Jolanta APINE, Māris VITOLS, Inese VOIKA

Tekstu rediģē: Ginta LUKŠEVICA, Inta JANSONE

Tekstu ievada: Ilze Jozepa, Ilze STIKĀNE, Evija GAILĪTE
Ar datoru «Macintosh SE» tekstu saliek Mārtiņš ĶEMME, Ilmārs LAUBERTS

Komerējautājumus kārtot: Jānis VAITS

Numurā izmantoti Ērikas MĀLDERES zīmējumi.

Adrese: Raiņa bulv.19, 8. telpa, Rīga, LV-1098 Tālrunis: 222944

«UA» iespiesta sabiedrībā «DIVI» Jelgavā, Raiņa ielā 36

Reģistrācijas apliecības Nr. 535

Laikraksts iznāk divas reizes mēnesī.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz «UA» obligāta.

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.